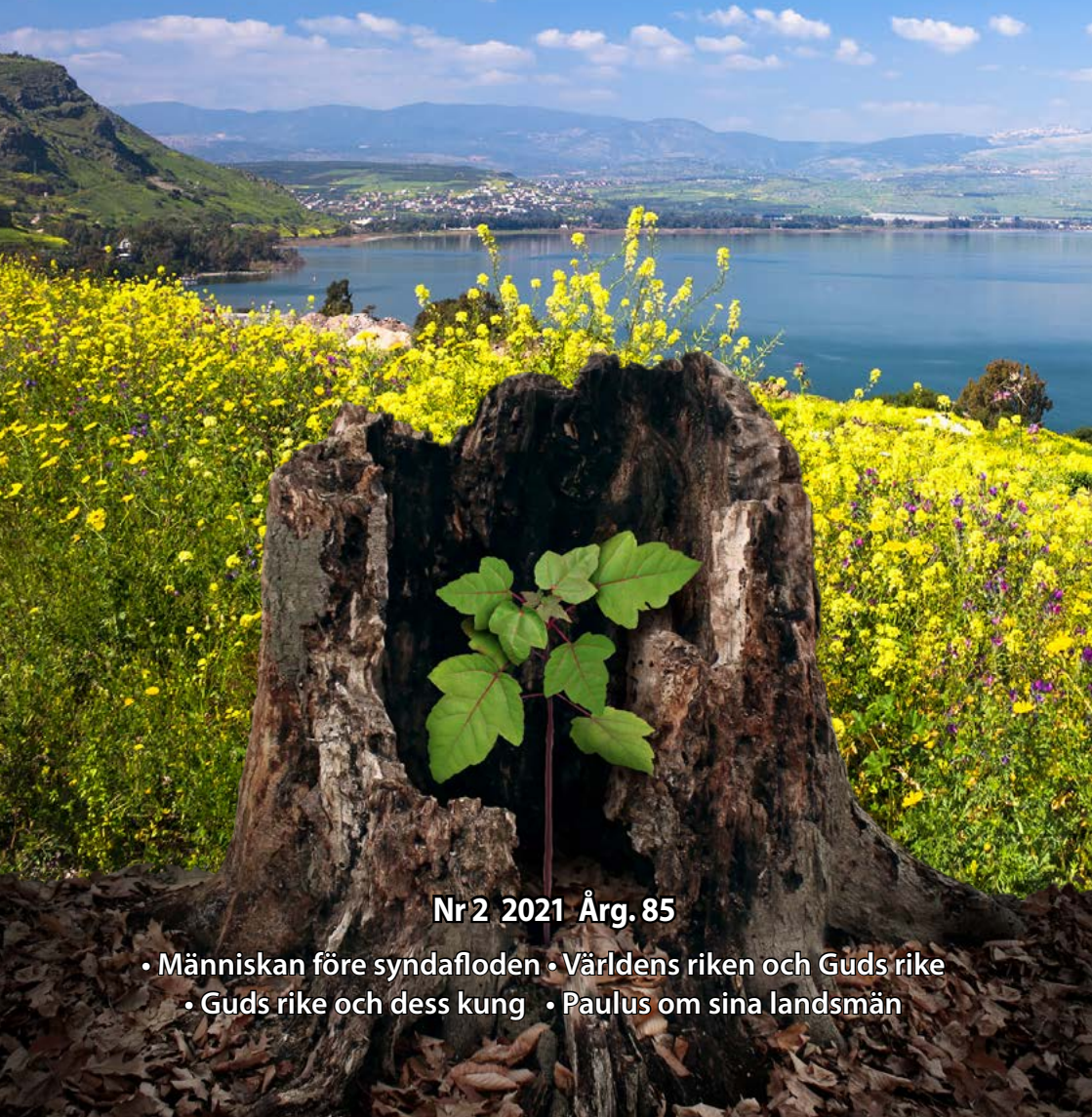

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 2 2021 Årg. 85

- Människan före syndafloden • Världens riken och Guds rike
- Guds rike och dess kung • Paulus om sina landsmän

INNEHÅLL

Redaktionellt	49
Människan före syndafloden. SE	50
Världens riken och Guds rike. Egil Edvardsen	63
Guds rike och dess kung. Anders Nissen	69
Paulus om sina landsmän – Rom 9:1–13. Lars Borgström	75
Martin Luther och judarnas Talmud. Anders Lindström	83
<i>Frågor och svar</i>	88
<i>Utblick över samtiden</i>	90
<i>Litteratur</i>	93

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Ingvar Adriansson

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktion är Stiftelsens styrelse: Egil Edvardsen (ordf, Ålgård), Seth Erlandsson (vice ordf), Västerås, Ingvar Adriansson (verks.ledare, Värnamo), Thomas Erlandsson (kassaförvaltare, Svärtinge), Tor Jakob Welde (Nesttun) och Ola Österbacka (sekreterare), samt för layout mm Kjell Petter Bakken.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)

Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)

Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)

Prenumeranter i Finland och övriga Europa: 36 Euro (stud. 25 EUR)

Våra porto- och emballagekostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren. priset) är inom Sverige 60 kr och utanför Sverige 110 kr.

Prenumerationer och gåvor betalas enligt något av följande alternativ:

Inom Sverige:

Bankgiro 251-4701

Swish 123 626 9633

Handelsbanken, clearing: 6806, kontonummer: 305 320 718

Utanför Sverige används eurobetalning:

IBAN: SE34 6000 0000 0003 0532 0718, BIC/SWIFT: HANDSESS

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9 B, SE-722 26 Västerås

E-post: seth.erlandsson@biblicum.se

Tidskriftens expedition:

Biblicum, Hantverkaregatan 8 B, SE-341 36 Ljungby

Webbplats: www.biblicum.se; webbutik: forlag.biblicum.se

Beställningar även per e-post: biblicum@biblicum.se

Verksamhetsledare: Ingvar Adriansson, tfn +46 70 393 8127

Förlagssekreterare; Elaine Svensson; förlagsassistenter: Eivor och Kerstin Waljö

Personliga e-postadresser (även styrelsen): fornamn.efternamn@biblicum.se

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

2/2021

REDAKTIONELLT

Detta nummer börjar med Moses grundläggande undervisningen om vår världs början. Vad innebar syndafallet och hur kunde Guds goda skapelse bli så fördärvad, så full av våld och ondska? Likheten mellan vår värld i dag och världen före syndafloeden är slående. Hur kunde Gud vara så stor i nåd och vänta så tålmodigt med domen, den världsvida syndafloeden? Efter syndafloedens enorma förödelse lovade Gud: ”Jag ska aldrig mer döda allt levande så som jag nu har gjort” (1 Mos 8:21). Men hur länge kan Gud stå ut med all upproriskhet och vänta med den yttersta domen? ”Hela världen är i den ondes våld” (1 Joh 5:19), skrev Johannes, och än mer tycks det vara så i vår tid. ”Ska Människosonen finna tron på jorden när han kommer?”, säger Jesus om sin återkomst på världshistoriens sista dag.

Artiklarna ”Paulus om sina landsmän” och ”Martin Luther och judarnas Talmud” bekräftar vad Johannes skriver i sitt evangelium om Jesus: ”Hans egna tog inte emot honom” (Joh 1:11). Jesus vår Frälsare mötte ständigt fiendskap från fariseerna och de skriftlärdade. När senare Talmud växer fram omtalas Jesus så föraktfullt att det är svårt att citera vad där står. Men är vårt folk så mycket bättre? I vår tid visar vårt land och många andra länder ett flagrant försvar för uppenbar synd.

Hur ska vi då enligt Jesu ord förhålla oss till den här världens riken och till överheten? Hur ska vi förhålla oss till ondskan? Artiklarna ”Världens riken och Guds rike” och ”Guds rike och dess kung” ger Bibelns svar, både uppmuntrande och varnande. Vi kan ha full tillit till vår kung, Herren Jesus.

Varmt välkomna till nr 2/2021 av tidskriften *Biblicum*! Låt oss frimodigt ”fortsätta kämpa för den tro som en gång för alla har överlämnats åt de heliga” (Judas brev, vers 3).

Red.

Människan före syndafloeden

Guds handlande med den fallna människan

Först en mycket god skapelse

Guds stora godhet, vishet och makt kommer till uttryck när Gud skapar världen. Hans skapelse är ett under av ofattbara mått, ett verk av en god och allsmäktig Gud under endast sex skapelsedagar. ”Gud sade och det blev till, han befallde och det stod där” (Ps 33:9). ”Gud såg på allt som han hade gjort, och se, *det var mycket gott*” (hebr. *tov m’od*) (Gen 1:31).

Efter syndafallet: mycket våld och ondska

”HERREN såg att människornas ondska var stor på jorden (hebr. *rabba ra’at ha’adam*) och att deras hjärtans alla tankar och avsikter var alltigenom onda (hebr. *raq ra’*)” (Gen 6:5). ”Jorden blev mer och mer *fördärvad* inför Gud och *full av våld*” (Gen 6:11).

Skapelsen och Skaparen

Genom Guds evige Son, Ordet, blev allt till (se Joh 1:1–3 och Kol 1:16):

- ett ofattbart stort universum som ingen kan mäta med ett oräkneligt antal himlakroppar. ”Lyft blicken mot höjden och se: Vem har skapat allt detta?” (Jes 40:26)
- bland alla dessa himlakroppar har bara jorden (Tellus) en unik atmosfär och bara den är full av liv, allt ”efter deras slag”: ”grönska, fröbärande örter och fruktträd”, ett vimmel av genialiskt skapade djur i vattnet, i luften och på land
- slutligen som skapelsens krona två människor, man och kvinna, skapade till Guds avbild. ”Gud välsignade dem och sade till dem: ’Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er’” (Gen 1:28).

Människan hade skapats med en hög särställning som *Guds avbild, dvs helig och rättfärdig*. Gud visade sin stora godhet genom att ge människan en paradisisk tillvaro på jorden. ”HERREN Gud planterade en lustgård i Eden, österut, och satte där människan som han hade format” (Gen 2:8). I paradiset hade Gud planterat underbara träd av alla slag, ”ljuvliga att se på och goda att äta av”. ”*Du kan äta fritt av alla träd i lustgården*”, sa Gud till mannen (Gen 2:16). Detta var de *första* orden från Gud till mannen efter att ha låtit honom bo i Edens lustgård. Att ha i blickfånget och utgå ifrån Guds överflödande godhet stärker villigheten att lita på Gud i allt. Paulus kallar det ”trons lydnad” (Rom 1:5). Först kommer ordet om Guds godhet, därefter tillägger Gud: ”*Av trädet med kunskap om gott och ont ska du inte äta, för den dag du äter av det ska du döden dö*” (Gen 2:17).¹ Människan ska hämta kunskapen om gott och ont, rätt och fel, från Gud, inte från någon annan källa. Att förtröstansfullt lita på och lyda Gud, det är det sanna livet med Gud, ett paradiskt liv. Att misstro honom leder till död, separation från Gud. Utan Gud, hans vishet och kunskap, förlorar människan heligheten och rättfärdigheten, Guds avbild, och därmed paradiset.

Syndfallet och dess följder

”Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden”, skriver Paulus (Rom 5:12). Ormen fick Adam och Eva att misstro Gud. Ormens inledande fråga ”Har Gud verkligen sagt?” och den fortsatta dialogen med ormen ledde till att Eva inte längre hade Guds överflödande godhet i fokus. Ormen fick henne att tro att Gud är missunnsam genom orden: ”Gud vet att den dag ni äter av den kommer era ögon att öppnas, och *ni blir som Gud med kunskap om gott och ont*” (Gen 3:4). ”*Ni ska visst inte dö!*” Med andra ord: Gud har ljugit för er när han sa att ni kommer att dö om ni äter av trädet med kunskap om gott och ont.

Att beskylla Gud för att ljuga avslöjar vilken ond andemakt som ormen representerade och som talade genom honom, nämligen motståndaren till Gud. Johannes skriver: ”Den gamle ormen som kallas Djävul och Satan ... *förleder* hela världen” (Upp 12:9). Jesus säger om djävulen:

1 Jämför med ”de tio orden” från Sinai berg (Ex 20). Först kommer ordet om Guds ofatbara godhet: ”Jag är HERREN din Gud som har fört dig ut ur Egyptens land, ut trädgårdshuset” (v 2). Därefter följer: ”Du ska inte ha andra gudar vid sidan av mig” (v 3).

”Han har varit *en mördare från början* och har aldrig stått på sanningens sida, för *det finns ingen sanning i honom*. När han talar lögn talar han utifrån sig själv, för han är en lögnare och lögnens fader” (Joh 8:44).

Det var inte Gud som ljög utan ormen. Hans ord ledde inte till liv utan till död, dvs till separation från Gud. Ormens lögn slog rot i hennes och hennes mans hjärta: det förbjudna trädet blev ”lockande eftersom det gav förstånd” så att de kunde bli som Gud. De misstrodde Guds ord och avvisade därmed Guds visdom. Deras ögon öppnades, men inte för den sanna, gudomliga visheten utan för den egna nakenheten. De hade förlorat Guds rättfärdighet. Avfallet från Gud fullbordades med att båda åt av den förbjudna frukten. De blev inte ”som Gud” utan förlorade tvärtom sin helighet och rättfärdighet. De drabbades av andlig blindhet, ett syndafördärv som skiljer dem från Gud och innebär ett ”slaveri under förgängelsen” (Rom 8:20f).

I sin andliga blindhet försökte Adam och Eva direkt efter syndafallet gömma sig för Gud (Gen 3:8), vilket visar att de inte alls blivit särskilt visa genom sin olydnad. Synden mot Gud ledde till och leder alltjämt till att människan söker undkomma Gud och hans dom. När det visade sig omöjligt att gömma sig för Gud skyller Adam ifrån sig på Eva (Gen 3:12) och Eva skyller ifrån sig på ormen: ”Ormen förledde mig och jag åt” (Gen 3:13).

Adam och Eva förlorade paradiset pga synden. ”HERREN Gud skickade bort dem från Edens lustgård för att bruka jorden som de tagits från” (Gen 3:23). Till Adam sa Gud: ”Du åt av trädet som jag befälde dig att inte äta av, därför ska marken vara förbannad för din skull. Med möda ska du livnära dig av den så länge du lever... I ditt anletes svett ska du äta ditt bröd tills du vänder åter till jorden, för av den är du tagen. Jord är du, och jord ska du åter bli” (Gen 3:17, 19). Förgängelse, möda och lidande blev nu utmärkande för livet på jorden. Pga synden lade Gud skapelsen under förgängelse, skriver Paulus (Rom 8:20), och Salomo skriver i Predikarens bok om livet efter syndafallet: ”Allt är förgängligt... Allt är fullt av möda” (1:2,8).

Guds löfte om en Frälsare

När nu Adam och Eva dragit olycka över sig och sina efterkommande, förlorat paradiset härlighet, drabbats av andlig blindhet och ett upproriskt sinne mot Gud, finns det då någon räddning? Kan *vänskapen med djävulen*, de onda andarnas furste, brytas och ersättas av fiendskap? Hur

ska hans makt över människorna krossas, då ”hela världen är i den ondes våld” (1 Joh 5:19)? Ingen syndare kan ju besegra denna onda makt och frigöra sig ur hans grepp.

Så snart Eva insett att hon blivit *förledd* av ormen (”Ormen förledde mig”, Gen 3:13), uttalar HERREN Gud domen över Förföraren (grek. *Diábolos*) och lovar att gripa in till människornas frälsning. Låt oss se vad Guds frälsningslöfte innehåller:

- 1) Den vänskap som uppstått mellan ormen och kvinnan ska Gud ersätta med fiendskap. ”**Jag** (HERREN) ska sätta fiendskap mellan dig och kvinnan och mellan din avkomma och hennes avkomma.”
- 2) **Jag** ska göra det som ingen syndig människa kan klara av via ”kvinnans avkomling” (”hennes säd”): ”**Han** ska krossa ditt huvud och du ska stinga honom i hälen” (Gen 3:15). *Adam och Eva hade blivit stungna av ormens dödliga gift* och därigenom drabbats av synd och död. För att lösa människornas stora problem efter syndafallet, frälsa dem från synd och död, måste HERREN låta sig födas som människa och ställföreträdande ta på sig konsekvenserna av ormens gift, *själv bli stungen och ta straffet för synden, lida och dö i alla syndares ställe*. ”Han dog för alla ... Han som inte visste av synd, honom gjorde Gud till synd i vårt ställe, för att vi i honom skulle bli rättfärdiga inför Gud”, skriver Paulus (2 Kor 5:15,21). ”När tiden var inne sände Gud sin Son, *född av kvinna* och ställd under lagen, för att friköpa dem som stod under lagen så att vi skulle få söners rätt” (Gal 4:4–5).

Vilket nåderikt löfte orden i Gen 3:15 är efter det ödesdigra upproret! Löftet om en Frälsare skapade hopp och förväntan. När Eva födde Kain sa hon något som kan tyda på att hon trodde att den utlovade avkomlingen nu hade fötts. Gen 4:1 kan översättas: ”Jag har fått en man, HERREN” (framför HERREN står nämligen objektmärket *et*). Jämför ängels budskap om Frälsaren till några herdar utanför Betlehem: ”I dag har en Frälsare fötts åt er i Davids stad. *Han är Messias, HERREN*” (Luk 2:11). Om *et* i stället här är liktydigt med akkadiskans *itti* = ”från”, blir översättningen: ”Jag har fått en man från HERREN.” En annan, enligt min mening mindre trolig översättning är: ”Jag har fått en man med (hjälp av) HERREN” (”I have gotten a man with the LORD”, EHV).

Av Guds frälsningslöfte enligt Gen 3:15 bör Eva ha förstått att den utlovade avkomlingen måste vara fri från synd, helig och rättfärdig, en fullkomlig avbild av Gud. Hur skulle han annars kunna krossa ormens huvud? Det visade sig snart att Kain inte var den utlovade Frälsaren. Syndafallet hade lett till ett syndafördärv som gick i arv som en allvarlig smitta. Gud hade varnat Kain för det onda begäret i människans hjärta. ”Den (synden) har begär till dig, men du ska råda över den” (Gen 4:7). Kain tog inte till sig varningen utan följde sitt onda begär. Jesus understryker: ”*Från hjärtat* kommer onda tankar, mord, äktenskapsbrott, sexuell omoral, stöld, falskt vittnesbörd och hädelse”, detta med anledning av fariseernas ytliga syn på synden (Matt 15:19).

Tiden fram till syndaflo den

Den skildring som Mose ger av tiden från syndafallet och fram till syndaflo den vittnar om hur synden genomsyrar människornas handlande alltmer. Mose sammanfattar: ”HERREN såg att människornas ondska var stor på jorden och att deras hjärtans alla tankar och avsikter ständigt var alltigenom onda” (Gen 6:5). Jesus säger: ”Ska Människosonen finna tron på jorden när han kommer?” (Luk 18:8).

Men mitt i syndens och dödens värld fanns det en minoritet som insåg sin egen syndfullhet och förgänglighet. Det framgår av att Seth gav sin son namnet *Enosh* (Gen 4:26). Detta namn är bildat av verbet *anásh* som betyder ”vara svag, bräcklig”. Seth visar med detta namn att han och hans familj insett den egna bräckligheten och att deras enda räddning är HERRENS namn, dvs vad HERREN säger och lovat göra: *Han* ska rädda människorna från djävulens makt och syndens följer genom en avkomling till kvinnan. Det står: ”Vid den tiden började man åkalla HERRENS namn” (Gen 4:26). Det hebreiska verb som översatts med ”åkalla” betyder också ”proklamera”, dvs sprida budskapet om HERREN.

Wilken kontrast mot den arrogante Lemek. Han spred ett annat budskap: ”Jag dödar en man för ett sår, och en ung man för ett blåmärke. Om Kain blir hämmad *sju gånger*, blir Lemek det *sjuttio gånger sju*” (så enligt LXX, Gen 4:23–24). Jämför Jesu svar på Petrus fråga i Matteus 18:21–22: ”Hur många gånger ska min broder kunna synda mot mig och få min förlåtelse? Upp till *sju gånger*?” Jesus sa till honom: ”Jag säger dig: Inte *sju gånger* utan *sjuttio gånger sju*.” Har vi förstått hur oförtjänt och överflödande Guds förlåtelse och nåd är, borde vi inte i begränsad omfattning förlåta den som syndat mot oss. Men den arrogante Lemek

talar inte om förlåtelse utan i stället om att hämnas *sjuttio gånger sju*, och detta t o m för småsaker.

Guds söner och deras syndfulla liv (6:1–4)

Moses andra *Toledóth* i Genesis, ”*Adams fortsatta historia*” (kap 5:1–6:8), börjar med att berätta att Gud i sin godhet lät Adams ättlingar leva mycket länge här på jorden före floden och *lät dem få många söner och döttrar* (kap 5). Men gensvaret från de flesta av Adams ättlingar var inte tacksam tillit till Gud. Han avslutar detta stycke med att berätta: *Jorden blev alltmer uppfylld av ondskan och våld* (6:1–8). Mose exemplifierar ondskan på jorden genom att i Gen 6:1–4 berätta om ”Guds söner” och deras syndfulla liv.

Eftersom det finns många missförstånd om vad som står i dessa verser, behöver vi först studera hur Bibeln använder begreppet ”Guds söner”. Ett sådant studium visar: *Alla som fått ett särskilt uppdrag av Gud kan kallas ”Guds söner”*. Vilka har då enligt Bibeln fått ett sådant uppdrag? Det är den avgörande frågan. Bibeln nämner tre kategorier:

1. *Guds himmelska tjänsteandar, änglarna* kan kallas för ”Guds söner”. Det sker på några ställen i Jobs bok (se 1:6; 2:1; 38:7). Änglarna utför Guds befallning ”så snart de hör ljudet av hans befallning” (Ps 103:20). ”Är inte änglarna *andar i Guds tjänst, utsända för att hjälpa dem som ska ärva frälsningen?*” (Heb 1:14).
2. *Överheten, folkens ledare, kungar och domare*, har fått ett uppdrag från Gud och kan kallas för ”Guds söner”, ja t o m ”gudar” (hebr. *elohim*). I Ps 82:6 kallas domare och furstar för ”gudar” (*elohim*) och ”den Högstes söner” (*bene Elyón*). Fastän de ”dömer orätt och tar de gudlösas parti” (v 2), ja, ”vandrar i mörker” (v 5), kallas de för ”gudar” och ”den Högstes söner” (v 6). ”Ni kommer att dö som människor dör och falla som alla furstar faller” (v 7). Gud ska döma dem: ”Gud står i *gudaförsamlingen*, bland gudarna (*elohim*) håller han dom” (v 1). Också i 2 Mos 21:6 och 22:8, 9 kallas domare för *elohim* ”gudar”. Därför har många översättningar, t ex KJV (King James Version), NKJ (Nya King James Version), NIV (New International Version) och EHV (Evangelical Heritage Version) översättningen ”domare” för *elohim*. Andra översättningar har ”gudar” eller ”Gud”.

Luther översätter *ha-elohim* i dessa verser med ”gudarna” (die

Götter). Dessa verser handlar om att föra fram en brottsling inför domarna för att bli dömda av dem. Också *elohim* i Ex 22:28 översätter Luther med "gudarna", för där står "ledare" (hebr. *nasi*) som en parallell till "gudarna": "*Den Göttern sollst du nicht fluchen, und den Obersten i deinem Volk sollst du nicht lästern*" ("Gudarna ska du inte förbanna, och ledarna i ditt folk ska du inte smäda"). Ordet *nasi* används om personer i hög ledarställning. Luthers översättning är i harmoni med Paulus ord om överordnade i Rom 13: "Det finns ingen överhet som inte är av Gud ... Den som motsätter sig överheten går därför emot Guds ordning, och de som gör så drar domen över sig själva" (v 1–2). "De styrande är Guds tjänare" (v 6).

3. *De som tror på Frälsaren kan kallas "Guds söner"*. De har fått uppdraget att vittna om frälsningen genom Jesus Kristus och göra alla folk till hans lärjungar. De kallas omväxlande Guds söner och Guds barn. På följande ställen står ordagrant "Guds söner": "Saliga är de som skapar frid, för de ska kallas *Guds söner*" (Matt 5:9). "Alla som drivs av Guds Ande är *Guds söner*" (Rom 8:14). "Själva skapelsen väntar och längtar efter att *Guds söner* ska uppenbaras" (Rom 8:19). "På platsen där det sades till dem: Ni är inte mitt folk, ska de kallas *den levande Gudens söner*" (Rom 9:26, Paulus citerar här Hos 1:10). "Alla är ni *Guds söner* genom tron på Kristus Jesus" (Gal 3:26).

Vad menas med Guds söner i Gen 6:1–4?

Mot bakgrund av vår studie ovan, är det i Gen 6:1–4 fråga om änglar eller överhetspersoner eller troende? Vad bestod deras synd i? Ordagrant står i 6:2: "*Guds söner såg att människornas döttrar var vackra och de tog till sig kvinnor, alla som de ville ha.*" Vad handlar detta om?

En tolkning, populär bland bibelkritiker, är att "Guds söner" är gudaväsen eller änglar som stiger ner till jorden och har sex med människornas döttrar. Resultatet blir barn som då blir ett mellanting mellan himmelska andar och människor. Texten skulle därmed vara en rest av en hednisk myt. Men denna tolkning är helt oförenlig med vad Bibeln lär. Mose, den främste bland Guds profeter i gamla förbundet, berättar inga myter i De fem Moseböckerna (på hebreiska *Toráh*) utan verklig historia.

En vanlig tolkning bland dem som med rätta avvisar bibelkritikens

mytologiska tolkning är att Gen 6:2 handlar om blandäktenskap mellan gudfruktiga sethiter och ogudaktiga kainiter. Guds söner kan ju vara liktydigt med Guds barn, dvs de gudfruktiga eller troende. Översättningen EHV (från 2019) skriver i en not till 6:2: "Guds söner var avkomlingar till Seth. De gifte sig med döttrar inom Kains ogudaktiga släktled och sådana som följde i Kains spår (They were marrying the daughters of the ungodly line of Cain and of those who followed in Cain's way)." John C. Jeske skriver i kommentaren *Genesis* (The People's Bible, NPH 1991): "If the 'sons of God' were Sethite men, then by contrast the 'daughters of men' were unbelieving women. When contemplating marriage, the most important of human relationships, the Sethites pushed their faith and their godly heritage into the background. When looking for a prospective wife, they didn't ask: 'Will this woman help to make my home a place of godly instruction?' ... These mixed marriages led to still further degeneration of the Sethites" (s 74).

Ser man närmare efter vad som står i Gen 6:1–4, så står där ingenting om blandäktenskap, inte heller att Guds söner var eller hade varit gudfruktiga medan människornas döttrar var ogudaktiga kainiter som bringade Guds söner på fall genom sin ogudaktighet. Vad som betonas är att Guds söner var köttsliga ("*de är kött*", v 3), dvs att *de levde ut sina syndiga begär genom att ta till sig kvinnor, "alla som de ville ha"* (v 2). Om kvinnorna var ogudaktiga eller gudfruktiga står det ingenting om. *Det är "Guds söners" köttsliga och hänsynslösa uppträdande som står i centrum* och vittnar om ondskans utbredning. Enligt min mening var "Guds söner" sådana som Ps 82 handlar om, ledare som utnyttjade sin maktposition för att tillfredsställa sina syndiga lustar.

Syndafördärvet har drabbat alla människor, både hög och låg. Såväl enkla människor som högt uppsatta frestas att ge efter för "vad köttet begär" (Gal 5:16). Det som Gen 6:1–4 lyfter fram är hur mycket ondskan och våld det fanns på jorden efter syndafallet och att ledarnas syndfulla liv bidrog till detta. Man gick så långt i sin upproriskhet mot Gud att HERREN sa: "Min Ande ska inte bli kvar i människorna för alltid *på grund av deras förvillelse* (hebr. *b'shaggám*; verbet *shagág* = "gå vilse"). *De är kött*" (v 3). Ondskan var så stor och jorden mer och mer fördärvad (v 5, 11), att HERREN sa: "Människorna som jag har skapat ska jag utplåna från jordens yta" (v 7). "Jag har bestämt mig för att göra slut på allt levande, för jorden är full av våld på grund av dem" (v 13).

Det är viktigt att inte isolera avsnittet 6:1–4 från sin kontext. Det

hänger samman med både kap 5 och fortsättningen 6:5ff. Den inledande versen, "När människorna började föröka sig på jorden och döttrar föddes åt dem" (6:1), anknyter till kap 5 där det i släktregistret ständigt upprepas: han "fick söner och döttrar" (se v 5, 6, 7, 9, 13, 16, 19, 22, 26, 30). I 6:2 berättar Mose hur Guds goda skapelseordning med "mankön och kvinnkön" (hebr. *zakár un^e qevá*, Gen 1:27) och sexualitetens gåva missbrukades pga människans syndafördärv: "Guds söner såg att människornas döttrar var vackra och de tog till sig kvinnor, alla som de ville ha." Här handlar det enligt min mening om att de som fått en styrande maktposition missbrukar sin position på det grövsta. De hade sex med kvinnor, "alla de ville ha". Genom sin maktposition kunde de bruka våld och tilltvinga sig så många de ville ha. De tillfredsställde sina köttsliga, syndiga begär i så hög grad att Gud ville utplåna människorna. Notera att när Paulus gör en lista över "köttets gärningar", inleder han den med "sexuell omoral, orenhet, orgier" (Gal 5:19).

Gen 6:4 säger ordagrant att Guds söner "kom till (hebr. *ba el*) människornas döttrar", samma uttryck som i Ps 51:2 används om att David låg med Bat-Seba, ordagrant "kom till (*ba el*) Bat-Seba". EHV översätter: "he had gone to Bathsheba", men David gick inte till Bat-Seba utan utnyttjade sin maktställning och lät hämta henne.² Uttrycket "kom till" används för "hade sex med", "låg med".

Neflim

Gen 6:4 lyder i sin helhet: "Vid denna tid, då Guds söner gick in till människornas döttrar och dessa födde barn åt dem, och även senare, levde våldsverkarna (hebr. *nefilim*) på jorden. Dessa var forntidens väldiga män som var så ryktbara." Ordet *nefilim* är bildat av verbstammen *nafal* som betyder "falla" och även "överfalla". "De kallades *nefilim* eftersom de överföll människor och förtryckte dem", skriver C.F. Keil i sin Genesiskommentar. *Neflim* var "väldiga män" (hebr. *gibborim*) som missbru-

2 Moses kände till frestelsen från vår köttsliga natur, inte minst för människor i maktpositioner. Kanske hade han i åtanke vad "Guds söner" gjorde enligt Gen 6:1–4, när han i sitt långa avskedstal sa till Israels barn: Om du säger: "Jag vill sätta en kung över mig, som alla andra folk omkring mig", ... så får han inte skaffa sig många hästar ... och inte heller skaffa sig många hustrur, för att hans hjärta inte ska avfalla" (Deut 17:14, 16–17). Vad gjorde Salomo? Han lyssnade till Guds visdom i början av sin regeringstid. Men senare lyssnade han inte till Guds visa ord genom Mose och hans hjärta gick vilse, precis som Mose hade förutsagt.

kade sin makt till att angripa och förgripa sig på människor. De blev mycket omtalade, ordagrant ”namnets män” (hebr. *anshé hashém*).

De styrandes uppenbara köttslighet (v 2f) och *nefilims maktövertagelse och våldshandlingar* (v 4) var exempel på hur stor människornas ondska var efter syndafallet och före syndaflo den. ”Då sörjde HERREN att han hade gjort människorna på jorden, och han var bedrövad i sitt hjärta” (v 6). Så han beslöt göra slut på allt levande (v 13) med undantag för Noa och hans familj. Genom syndaflo den utplånades därmed dessa *nefilim*, så de har ”ingen direkt förbindelse med de *nefilim* som fanns i Kanaan efter syndaflo den”, som EHV korrekt påpekar i en not till 6:4. ”Även senare” (v 4), dvs efter syndaflo den, förekom det män som var lika maktfullkomliga och skräckinjagande som våldsverkarna före syndaflo den. Därför används samma ord, *nefilim*, också om Anaks avkomlingar i Num 13:34. I 2 Sam 21:16–22 nämns flera ättlingar till rafaerna som liksom Anaks avkomlingar var resliga och skräckinjagande kämpar. Moabiterna kallade dem för emeer, ”de fruktansvärda”.

Människornas ondska och Guds tålmod

Syndafallets förödande följer försvann alltså inte i och med syndaflo den. Syndafördärvets smitta fanns kvar hos överlevarna och finns kvar hos varje människa så länge hon lever. ”Hennes hjärtas tankar är onda ända från ungdomen” (Gen 8:21). Men Gud lovade att inte på nytt sända en världsomfattande syndaflo d: ”Jag ska aldrig mer döda allt levande så som jag nu har gjort” (Gen 8:21). Gud vill ingen syndares död. ”Skulle jag finna någon glädje i den ogudaktiges död? säger Herren GUD. Nej, jag vill att han vänder om från sin väg och får leva” (Hes 18:23). Paulus skriver: Gud vår Frälsare ”vill att alla människor ska bli frälsta och komma till insikt om sanningen” (1 Tim 2:4).

Varför står det att människans hjärtas tankar är onda ”alltifrån ungdomen” och inte ”ända från födelsen”? Människan är ju ”född med synd”: ”Med skuld är jag född och med synd blev jag till i min moders liv” (Ps 51:7). Det beror sannolikt på att hjärtats syndiga begär *blir särskilt uppenbara fr o m ungdomen* genom köttets syndiga begär. ”Tänk inte på min ungdoms synder och brott”, ber David (Ps 25:7). ”Fly ungdomens onda begär”, skriver Paulus till Timoteus (2 Tim 2:22). Han vet hur illa ställt det är med människan efter syndafallet: ”Jag vet att det inte bor något gott i mig, *det vill säga i mitt kött*” (Rom 7:18). Genom Guds nåd förtröstade han på Herren och hade genom evangeliet fått en ny vilja

som vill bekämpa köttets syndiga begär. Men han liksom alla troende blir aldrig fullkomliga i sin helgelse: ”Viljan finns hos mig, men inte förmågan att göra det goda. Det goda som jag vill gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag” (Rom 7:18–19).

”Noa hade funnit nåd inför HERRENS ögon” och räknades genom tron för ”rättfärdig” (Gen 6:8, 9). Hebreerbrevets författare skriver: ”I tron byggde Noa en ark i helig fruktan för att rädda sin familj, efter att Gud hade varnat honom för *det som ännu ingen hade sett*. Genom tron blev han världen till dom och *ärvde den rättfärdighet som kommer av tro*” (Heb 11:7). Domen över synden, ”Jag ska låta floden komma med vatten över jorden för att förgöra alla varelser under himlen som har livs-ande” (Gen 6:17), skulle bli en så stor och omvälvande katastrof för hela jorden, av en omfattning ”som ännu ingen hade sett”.

Men hur kunde Gud uthärda människornas stora ondska och våldsutövning så länge? Hur kunde han vänta så länge innan ”den dåtida världen dränktes genom vatten och Guds ord och gick under” (2 Pet 3:6)? Svaret är: HERREN är ”en barmhärtig och nådig Gud, sen till vrede och stor i nåd och sanning” (Ex 34:6). Petrus skriver: ”Gud väntade tåligt under Noas dagar medan arken byggdes” (1 Pet 3:20). Gud väntade ytterligare 120 år. Enligt min mening har Luther korrekt tolkat orden ”De är kött och deras tid ska vara hundratjugo år” (Gen 6:3). Han översätter: *”Sie sind Fleisch. Ich will ihnen noch Frist geben 120 Jahre”* (”De är kött. Jag ska ge dem ännu en frist på 120 år”).

EPILOG

Följderna av ett syndigt ledarskap

Genom hela Bibeln framgår det vilka tragiska konsekvenser det får när Skaparen och därmed hans visa skapelseordning förkastas. Då tar människornas syndafördärv, deras köttsliga begär, helt överhanden. Paulus skriver: De blir ”fyllda av all slags orättfärdighet” (Rom 1:29). Särskilt allvarligt blir det när de som fått ett ledaransvar missbrukar sin maktposition för att ge fritt utrymme för våld och köttsligt egenintresse. Bibeln ger många exempel på det.

Mose berättar om ledarnas stora förvillelse och köttsliga utlevelser (Gen 6:1–8). ”Jorden blev mer och mer fördärvad inför Gud och full av våld” före syndafloden (Gen 6:11). På Abrahams tid var staden Sodoms ledning, med undantag för Lot, helt korruperad och ”allt folket

utan undantag” försvarade ”onaturliga begär” och våld (Gen 19:4f, Jud v 7). Jesaja kallar folkets ledare på sin tid för ”Sodomsfurstar” och folket för ”Gomorrafolk” (Jes 1:10). Efter Salomos tid styrdes Nordriket under hela sin existens av kungar som förledde folket till Baalsdyrkan och syndig fruktbarhetskult. Också Sydriket Juda påverkades av Nordrikets upproriskhet mot Skaparen, den ende sanne Guden, genom flera kungars ogudaktiga ledarskap. Profeten Hesekiel liknar ledarna i Nordrikets huvudstad Samaria och i Sydrikets huvudstad Jerusalem vid två systrar, Ohola och Oholiba, som båda var otrogna mot HERREN och bedrev grov otukt (Hes 23). ”Fastän hennes syster Oholiba såg detta, upptändes hon ännu mer av begär och gick ännu längre än systern i sin otukt” (v 11).

På Jesu tid blev judafolket grovt förfört och vilselett av sina ledare, överstepräster, de skriftlärdade och fariseerna. Jesus sa: ”Ve er, skriftlärdade och fariseer, era hycklare! Ni stänger himmelriket för människorna. Själva går ni inte in, och dem som vill komma in hindrar ni från att komma in” (Matt 23:13). ”Ve er, blinda ledare!” (Matt 23:16). ”Och om en blind leder en blind, så faller båda i gropen” (Matt 15:14). ”Jerusalem, Jerusalem, du som mördar profeterna och stenar dem som är sända till dig! Hur ofta har jag inte velat samla dina barn, så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna. Men ni ville inte” (Matt 23:37).

Vår situation i dag och vårt enda hopp

”Så som det var under Noas dagar, så ska det vara när Människosonen kommer” (Matt 24:37). ”Många falska profeter ska träda fram och bedra många, och eftersom laglösheten ökar kommer kärleken att kallna hos de flesta” (Matt 24:11–12). I vår tid breder laglöshet och hednisk fruktbarhetskult ut sig mycket snabbt. Precis som under Noas dagar sprider sig köttslig utlevelse alltmer. Paulus ord passar in på dagens situation: ”De hatar Gud och brukar våld” (Rom 1:30). I takt med ateism och darwinistisk evolutionism förkastas Guds skapelseordning. ”Mänkon och kvinnkon” ses inte längre som Guds goda skapelse. Missbruk av sexualitetens gåva blir allt vanligare och försvaras av fler och fler. Man ”byter ut Guds sanning mot lögn och dyrkar och tjänar det skapade i stället för Skaparen”, något som enligt Paulus är typiskt för hedendom (se Rom 1:25). Jesus sa: ”Ska Människosonen finna tron på jorden när han kommer?” (Luk 18:8).

Vårt syndafördärv är stort och ”syndens lön är döden. Men Guds

gåva är evigt liv i Kristus Jesus, vår Herre” (Rom 6:23). Gud vill ingen syndares död. Den utlovade ”Avkomlingen till kvinnan”, Jesus Kristus, har fullbordat sitt frälsningsuppdrag: krossat djävulens makt genom att lida döden i syndares ställe. ”Han utlämnades till döden på grund av våra synder och uppväcktes till liv på grund av vår rättfärdiggörelse” (Rom 4:25, EHV).

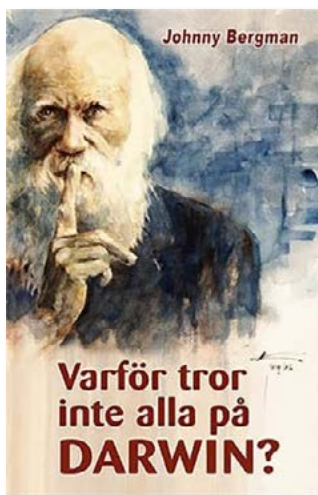
Vilken nåd i vår onda tid, mycket lik Noas dagar! Låt oss lämna misstro bakom oss och i glad tacksamhet fly till vår Frälsare. Han lovar: ”Den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv. Han drabbas inte av domen utan har gått över från döden till livet” (Joh 5:24).

Seth Erlandsson

Viktig ny bok med åskådlig undervisning om varför vi kan lita på Bibelns framställning om skapelsen!

Seth Erlandsson skriver om boken i *Biblicum* nr 1/2021: *”Tack Johnny Bergman för en faktaspäckad, pedagogisk och lärrik bok!”*

Beställ från forlag.biblicum.se eller via e-post: biblicum@biblicum.se. Pris: 95 kr.

Världens riken och Guds rike

Av Egil Edvardsen

Är det rätt att betala skatt? Ja, svarar de flesta. Det är nödvändigt att bidra till det gemensamma, så att samhället kan driva skolor och sjukhus, bygga vägar mm. Men om vi lever i en diktatur eller har en gudlös regering som går emot allt det som vi står för som kristna, ska vi då betala skatt till denna ogudaktiga stat? Om våra skattepengar går till något som vi absolut är emot, som t ex att bidra till att dråp på ofödda barn blir utförda på sjukhusen? Eller om skattepengar ges till stöd åt organisationer som arbetar för lesbiska och homofilers rättigheter? Eller om de kristna blir förföljda av myndigheterna, hur ska vi då förhålla oss till sådana?

Matt 22:15–22 ger oss viktig undervisning om vårt förhållande till den världsliga överheten och om skillnaden mellan världens riken och Guds rike.

1. Ge kejsaren det som tillhör kejsaren

Jesus säger till fariseerna: ”Ge kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud” (v 21). Detta är ett svar på en fråga som de ställde till honom: ”Är det tillåtet att betala skatt till kejsaren eller inte?” Det vill säga: Var det tillåtet utifrån lagen, judarnas lag, att betala skatt till kejsaren eller inte? Detta var en mycket inflammerad fråga bland judarna på Jesu tid. För om det var tillåtet att betala skatt till den romerske kejsaren, skulle det väl samtidigt betyda att judarna erkände honom som sin rätta härskare.

Det var faktiskt inte så väldigt många år judarna hade varit tvungna att betala skatt till Rom. Den *första* skattskrivningen skedde under kejsar Augustus regering när Quirinius styrde i Syrien (Luk 2:1–2). Flera judar gjorde uppror mot skattskrivningen. De hade bara en herre, Gud. Man hänvisade till 5 Mos 6:4–5: ”Hör, Israel! HERREN vår Gud, HERREN är en. Och du ska älska HERREN din Gud av hela ditt hjärta och av

hela din själ och av hela din kraft.” Detta bud hade judarna fått genom Mose. ”HERREN är kung!” säger psalmisten (Ps 97:1). I Apg 5:37 berättas om Judas från Galileen som fick folk att göra uppror mot romarna i samband med den *andra* skattskrivningen år 6–7 e Kr. Fariseerna var bland dem i det judiska folket som var mest kritiskt inställda till de romerska härskarna.

Jesus sa till fariseerna: ”Visa mig myntet som skatten betalas med” (v 19). De visade honom ett mynt med en bild av kejsaren som vid den här tiden var Tiberius. På myntet stod det skrivet: ”Kejsar Tiberius, den ärevärdige sonen till den ärevärdige gudomen.” Att betala skatt med detta mynt blev därför av judarna sett som en stor kränkning av deras tro på och tillbedjan av HERREN, den ende sanne Guden. När därför fariseerna frågar Jesus om det är tillåtet att betala skatt till kejsaren, försöker de tränga in honom i ett hörn. Svarade han att det är tillåtet att betala skatt, skulle han bli sedd som en förrädare av det judiska folket. Svarade han däremot att det inte är tillåtet, kunde de anmäla honom till romarna för uppvigling mot ockupationsmakten. Sålunda försökte de ”snärja honom genom något som han sa” (v 17).

Men Jesus bringades inte ur fattningen. Som vanligt gav han sina motståndare ett svar som var helt oantastligt. Både utifrån en politisk och en religiös synvinkel var svaret oantastligt: ”Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud” (v 21), sa han till fariseerna. Och de blev svaret skyldiga.

Även om dessa ord är riktade till fariseerna på Jesu tid, gäller de också oss kristna i dag. Paulus skriver till de kristna i Rom: ”Varje människa ska underordna sig den överhet hon har över sig. Det finns ingen överhet som inte är av Gud, och den som finns är tillsatt av honom... Ge alla vad ni är skyldiga dem: skatt åt den som ska ha skatt, tull åt den som ska ha tull, respekt åt den som ska ha respekt och heder åt den som ska ha heder” (Rom 13:1 och 7). Och aposteln Petrus skriver: ”Underordna er alla mänskliga myndigheter för Herrens skull, både kejsaren som högste härskare och ståthållarna, som är sända av honom för att straffa dem som gör det onda och hedra dem som gör det goda” (1 Pet 2:13–14). Därför gäller Jesu ord till fariseerna om att ”ge till kejsaren det som tillhör kejsaren” lika mycket oss.

Guds ord uppmanar inte de kristna att göra uppror mot överheten. Tvärtom vill Gud att de kristna ska föra en godandel här på jorden. Jesus säger i bergspredikan att de kristna ska vara ”jordens salt” och

”världens ljus”. De ska låta sitt ljus lysa för människorna ”så att de ser era goda gärningar och prisar er Far i himlen” (Matt 5:13–16). När de ogudaktiga ser hur de kristna lever, att de gör sin plikt i samhället och betalar den skatt de ska betala, kommer de kristna att få ett gott rykte om sig och på det sättet bidra till att människor också blir intresserade av deras tro.

Det är alltså Jesu bud: ”Ge kejsaren det som tillhör kejsaren!” Jesus visste mycket väl vilken kejsare och vilken regering det rörde sig om. Det var romarna som härskade i Palestina på den här tiden. De regerade över hela Medelhavsområdet. Men de var inte legitima härskare över många av dessa områden. De hade tilltvingat sig områden med makt. Genom en brutal och våldsam framfart undertryckte de folken och förde stora skaror till Rom som slavar. Så det var absolut inte en demokratisk och mild härskare som styrde Palestina. Den romerska kejsaren var en diktator. Kejsar Tiberius var en ärelysten tyrann som hade mördat många av sina konkurrenter till kejsartronen. Han tänkte väldigt lite på folkets bästa. Likväl säger Jesus: ”Ge kejsaren det som tillhör kejsaren!”

Och kejsar Nero känner vi som en av de värsta förföljarna av kristna som världen någonsin har skådat. Han var kejsare då Paulus skrev i Romarbrevet: ”Varje människa ska underordna sig den överhet hon har över sig” (Rom 13:1), och Petrus skrev i sitt första brev: ”Ära kejsaren!” (1 Pet 2:17).

Går vi vidare i historien är det inte så mycket bättre. Njutningslystna, ärelystna och självupptagna diktatorer har det funnits i alla tider. Ingen av dem har brytt sig om det folk de var satta att vara ledare för. Några av dem har visserligen blivit valda i demokratiska val, men de har senare förvandlats till makthungriga tyranner. Likväl säger Jesus: ”Ge kejsaren det som tillhör kejsaren!” Och Paulus säger: ”Varje människa ska underordna sig den överhet hon har över sig.”

Varför? Paulus säger: ”Det finns ingen överhet som inte är av Gud” (Rom 13:1). Myndigheterna är insatta av Gud. De är Guds tjänare. Att det finns överhet i ett samfund är en ordning som Gud har instiftat. Därför ska vi lyda överheten. Vi ska följa samhällets lagar. Vi ska inte sätta oss upp mot myndigheterna.

Men det finns en gräns för vår lydnad. Vi ska ”ge kejsaren det som tillhör kejsaren”. Det vill säga: Vi ska betala skatter och avgifter som vi blir ålagda. Vi ska lyda överheten och följa statens lagar – men bara så länge myndigheterna inte kräver något av oss som går på tvärs mot vår

kristna tro och överbevisning. Om myndigheterna kräver av oss att vi ska begå en synd, om de förväntar sig av oss att vi ska godta något som Guds ord förbjuder, om de hindrar oss att berätta för våra barn om Jesus, då ska vi inte lyda myndigheterna. Om den världsliga staten t ex skulle kräva av oss att vi måste kalla kvinnliga präster i vår kyrka eller människor som praktiserar ett homofilt samliv, kan vi inte lyda staten. För Guds ord säger också: ”Man måste lyda Gud mer än människor” (Apg 5:29). Då de judiska ledarna i Jerusalem krävde av apostlarna att de inte längre fick förkunna det kristna budskapet, vägrade apostlarna lyda dem. För Jesus hade gett dem en befallning som stod över de judiska ledarnas påbud, nämligen befallningen att förkunna evangeliet för *alla* människor.

Många kristna tycker att detta med att lyda överheten är en svår fråga. Hur kan Gud förvänta sig av oss att vi ska lyda en gudlös myndighet? Och är verkligen en tyrannisk och demonisk diktator insatt av Gud? Till det kan vi säga att också i en diktatur finns det lagar och regler som reglerar samhället och gör att det finns en viss grad av ordning. Inte heller under den tyska ockupationen av Norge 1940–1945 var det tillåtet att stjäla av grannen eller dräpa andra människor. Vi kristna gillar inte allt som våra regeringar genomför. Men av den anledningen att vi inte gillar alla lagar som vår regering genomför, ger det oss inte rätten att bryta alla andra lagar. Vi lyder överheten så länge den inte kräver av oss att vi ska göra något som går emot Guds bud.

2. Ge Gud det som tillhör Gud

”Ge kejsaren det som tillhör kejsaren”, säger Jesus, men han säger också: ”Ge Gud det som tillhör Gud!” Vad menar Jesus? Han menar helt enkelt att vi som kristna ska lyda myndigheterna och ge dem det som de har rätt till, men vi behöver inte ge dem mer. Vi ska inte ge kejsaren mer än det han har rätt att kräva. För vi har egentligen mer än nog med att uppfylla Jesu stora befallning till oss: att förkunna evangeliet för alla människor.

Som kristna är vi egentligen bara gäster och främlingar här på jorden. Det världsliga samhälle som vi lever i är inte vårt egentliga hem. Det är inte här vi ska bo för alltid. Den korta tid vi bor här ska vi uppföra oss bra. Vi ska hålla fred med alla. Vi ska göra vår plikt. Vi ska hjälpa varandra och bidra till att den här tiden här på jorden blir till välsignelse både för oss själva och för vår nästa. Vi ska söra för att vårt ljus lyser klart och

tydligt i en mörk värld. Men vi ska alltid komma ihåg att det varar bara "en kort tid", sedan ska vi flytta hem till vår eviga boning.

Vi kristna har vårt eget rike, nämligen Kristi kyrka. Det är vårt egentliga hem. Ja, redan här på jorden har Gud gett oss ett hus, ett hem som vi får bo i. Bibeln kallar detta vårt hem för Jerusalem, Guds stad, den kristna kyrkan. Det är vårt hem. Där är vi medborgare och har ett himmelskt medborgarskap tillsammans med alla kristna.

Detta rike är mycket bättre än kejsarens rike. I Guds rike är det rättfärdighet som råder. Visserligen blir inga kristna fullkomliga så länge de lever här på jorden. Också kristna faller ofta i synd. De har ingen egen rättfärdighet som de kan berömma sig av. Men de inser och erkänner sina synder. De sörjer över att de så ofta faller, och med Guds kraft försöker de kämpa emot synden. De böjer sig för Guds ord, och genom tron på Jesus får de sig tillräknade Guds fullkomliga rättfärdighet, utslutande av nåd. En kristen är så länge han lever "på en gång rättfärdig och syndare", som Luther uttryckte det.

Medan det i världens riken ofta finns ofred och mycken orätt, är det fred och rättfärdighet i Guds rike. Men det är *inte en jordisk fred* utan en andlig. Paulus skriver: "Guds rike är inte mat och dryck, utan rättfärdighet och frid och glädje i den helige Ande" (Rom 14:17).

Guds rike är *ett evigt rike*. Världens riken däremot är förgängliga. De kommer och går. De består för en kortare eller längre tid, men alla går under förr eller senare. På Jesu tid kunde nog ingen tänka sig att det mäktiga och till synes oöverbinnerliga Romarriket någon gång skulle gå under. Men inte så många år efter apostlarnas tid var Romarriket en saga blott. De mäktiga och oöverbinnerliga kejsarna var allesammans döda. Men vårt rike går aldrig under. Det består för evigt.

Guds rike är *vårt egentliga rike, vår egentliga stat, vårt egentliga hem*. Det är ett rike som verkligen har en framtid. Och allt som vi i Guds kyrka på jorden gör och arbetar med ger resultat som sträcker sig in i evigheten. Har du någon gång tänkt på det? Allt det du och alla kristna gör för att evangeliet ska bli förkunnat, hört och taget emot, får konsekvenser för all evighet. Det är en svindlande tanke att tänka. Kan verkligen det lilla vi gör för Guds rikets arbete få så stora konsekvenser? Är det någon mening att hålla på med det lilla arbete vi gör? Ja, för det är aldrig förgäves att förkunna Guds ord. Det är aldrig utan nytta att ge människor evangeliet om frälsningen i Jesus Kristus. Guds ord vänder aldrig tillbaka tomt (Jes 55:11).

Därför säger Jesus att vi framför allt ska vara upptagna av detta: ”Sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så ska ni få allt det andra också” (Matt 6:33). Så länge vi lever här i världen måste vi förhålla oss till den världsliga stat vi lever i. Vi kan inte anmäla vårt utträde ur världen. Vi måste ge de världsliga myndigheterna det som tillhör dem. Men framför allt ska vi vara upptagna av att ge Gud det som tillhör honom. Vi ska ge av vår tid, vår förmåga, våra krafter och av det vi äger till Guds rike, så att det kan utbreda sig och evangeliet bli förkunnat för människor.

Framför allt ska vi tänka på vår egen själ. Det är lätt att bli så upptagen av världsliga ting, att vi glömmer vår egen själ och vår frälsning. Evangeliet om Jesus, vår Frälsare, är det bästa vi har. Det ger oss kraft och mod att leva i en värld som är ”i den ondes våld” (se 1 Joh 5:19). Det ger oss uthållighet att stå fasta i tron till den dag då Jesus kommer åter och ger oss Guds härlighetsrike till evig egendom.

The image is a screenshot of the Biblicum website. At the top left is the Biblicum logo, which features an open book with a cross and the text 'STIFTELSEN BIBLICUM'. To the right of the logo is the word 'Biblicum' in a large, brown, serif font. Further right, the text 'För biblisk tro och forskning' is displayed in a smaller, brown font. Below this is a dark brown navigation bar with white text for 'Hem', 'Aktuellt', 'Om Biblicum', 'Undervisning', 'Tidskriften', 'Kontakt', and 'Webbutik', along with a Facebook icon. The main content area features a large, stylized graphic of an open book with the word 'STIFTELSEN' arched above it and 'BIBLICUM' below it. Overlaid on this graphic is the text 'Prenumerera på Biblicum-Nytt' in white. To the right of this graphic, the words 'Biblicum-Nytt' are written in a large, brown, serif font. Below the graphic is a grey bar with the text 'Home > Kontakt > Prenumerera på Biblicum-Nytt'. The main text of the page reads: 'Nu kan du prenumerera på e-postlistan **Biblicum-Nytt**, där vi gör utskick med några månaders mellanrum. Vi kommer bland annat att berätta om kurser, inspelningar och nya böcker i webbutiken.' Below this, it says: 'Du kan prenumerera genom att skriva in din e-postadress, förnamn och efternamn på [följande sida](#). Om du inte får något mejl ska du kolla spamboxen och lägga in adressen i din adressbok.'

Guds rike och dess kung

Av Anders Nissen

I den sjätte månaden blev ängeln Gabriel sänd av Gud till en jungfru i staden Nasaret i Galileen. Hon var troluvad med en man som hette Josef och som var av Davids släkt, och jungfruns namn var Maria. Ängeln kom in till henne och sade: "Gläd dig, du som fått nåd! Herren är med dig." Men hon blev förskräckt av hans ord och undrade vad denna hälsning kunde betyda. Då sade ängeln till henne: "Var inte rädd, Maria! Du har funnit nåd hos Gud. Du ska bli havande och föda en son, och du ska ge honom namnet Jesus. Han ska bli stor och kallas den Högstes Son, och Herren Gud ska ge honom hans fader Davids tron. Han ska vara kung över Jakobs hus för evigt, och hans rike ska aldrig ta slut." Då sade Maria till ängeln: "Hur ska detta ske? Jag har ju inte haft någon man." Ängeln svarade henne: "Den helige Ande ska komma över dig, och den Högstes kraft ska vila över dig. Därför ska barnet som föds kallas heligt och Guds Son. Och din släkting Elisabet är också havande med en son på sin alderdom. Hon som kallades ofruktsam är nu i sjätte månaden, för ingenting är omöjligt för Gud." Maria sade: "Jag är Herrens tjänarinna. Låt det ske med mig som du har sagt." Och ängeln lämnade henne (Luk 1:26–38).

Guds rike kommer till oss osynligt och samtidigt genom ett stort under. Så var det också när dess kung skulle komma. Salomo hade sagt i samband med tempelinvigningen i Jerusalem: "Kan verkligen Gud bo på jorden? Se, himlarna och himlarnas himmel rymmer dig inte. Hur mycket mindre då det hus som jag har byggt!" (1 Kung 8:27) Men när Gud ska bli människa sker ett ännu större under. Det är det som ängeln Gabriels budskap till Maria handlar, förmedlat till oss av evangelisten Lukas. Han berättar om hur kungen i Guds rike kommer till oss som vår Frälsare.

Från början är han inte större än ett befruktat ägg. "Han ska bli stor och kallas den Högstes Son." Han erkänns av andra som Guds Son. Han

erkänns av rösten från himlen när han döps. Och vid korset bekänner officeren och de som vaktar honom: "Den mannen var verkligen Guds Son!" (Matt 27:54).

Bekännelsen kommer sällan genast, utan människor behöver se och höra. Och så väcks en tro på honom. Kvinnan vid brunnen går in till staden och säger: "Kom så får ni se en man som har sagt mig allt jag har gjort. Han kanske är Messias?" (Joh 4:29). Så kommer folket ut för att se och höra honom, och Jesus är med dem i två dagar. Det står att många kom till tro på honom och sa till kvinnan: "Nu tror vi inte bara på grund av vad du har sagt. Vi har själva hört, och vi vet att han verkligen är världens Frälsare" (Joh 4:42).

"Han ska bli stor och kallas den Högstes Son." Så växer Guds rike. Människor lär känna Jesus och så uppväcker Gud tron i deras hjärtan. Jesus kom för att genom sin frälsningsgärning göra det som var nödvändigt för att Guds rike skulle kunna finnas hos oss. Ängeln sa till Maria: "Herren Gud ska ge honom hans fader Davids tron."

David hade varit kung i Jerusalem och varit som en herde för folket. Han är en av de förebilder vi har för Messias, som nu skulle födas. Men till skillnad från David skulle Jesus inte krönas med en krona av guld (jfr 2 Sam 12:30), utan han leds som en fånge och blir krönt med en törnekrona. Och så spikas han upp med texten hängande över sig: "Detta är judarnas konung." Han som dör är vår evige konung. "Han ska vara kung över Jakobs hus för evigt, och hans rike ska aldrig ta slut."

I sin predikan till folket i Jerusalem, knappt två månader senare, säger Petrus: "Mina bröder, jag får väl öppet säga er att vår stamfader David är både död och begravd, hans grav finns ibland oss än i dag. Han var profet och visste att Gud med ed hade lovat att sätta någon av hans ättlingar på hans tron. I förväg såg han Kristi uppståndelse och sade: Han skall inte lämnas kvar i graven, och hans kropp skall inte se förgängelsen" (Apg 2:29–31). Och vidare: "David har inte farit upp till himlen. Men han säger: 'Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida, tills jag har lagt dina fiender som en fotpall under dina fötter'" (Apg 2:34–35).

Så ser vi de två sidorna av Guds Sons rike, där han vandrar bland oss och gör gott och vinner människor till sig. Han förkastas, döms och dödas, och genom sitt lidande och sin död friköper han människor från syndens straff, dödens och mörkrets välde. De vars hjärtan han vunnit tillräknas hans rättfärdighet och får ta hans rike i besittning. För han

uppstår ur graven, tas upp till Faderns högra sida och regerar i det rike som aldrig kommer att ta slut.

Men Guds rike kommer inte så att man ser det med ögonen. När Maria ska bära Frälsaren inom sig, så syns från början ingenting. Och när det börjar synas, så kan man ändå inte skilja det från en vanlig graviditet. Det föds människor hela tiden. Att barnet som ska födas inte är ett vanligt barn, det vet man bara genom en uppenbarelse från Gud.

Hur ska detta ske?

Maria frågar ängeln: ”Hur ska detta ske? Jag har ju inte haft någon man.” Kan det ske på naturlig väg, så att Josef blir barnets far? Maria vet inte. Så hon frågar. Nej, det kommer inte att ske på naturlig väg. ”Den helige Ande skall komma över dig, och den Högstes kraft skall vila över dig. Därför skall också barnet kallas *heligt* och Guds Son.”

Det måste ske genom ett underverk, så att barnet kan vara heligt. Vi som föds på naturlig väg, vi är inte heliga. Inte i oss själva. Men han som kommer för att befria oss och föra oss in i sitt rike, han måste vara helig. Han är en människa, så som människan var menad att vara. ”En som är helig, oskyldig, obefläckad, skild från syndare och upphöjd över himlarna” (Heb 7:26). Därför kan han vara vår fullkomliga representant, i sitt liv och i sin död.

Det måste ske genom ett underverk, så att Guds Son kan komma till världen. Guds evige Son kommer inte in i världen på naturlig väg, för det är inte naturligt att Gud blir människa. Det i sig är ett underverk. Och ingen annan än Gud kan frälsa oss. Om en människa dör så räcker det inte, hur god och helig hon än är, för att täcka hela världens synd. Men när den människa som dör i vårt ställe är Gud, då räcker det blod som utgjuts för oss alla. ”En har dött i allas ställe, och därför har alla dött” (2 Kor 5:14). ”Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv. Han tillräknade inte människorna deras överträdelser” (2 Kor 5:19).

”Hur ska detta ske?”, frågar Maria när hon ska bli gravid och bära Kristus. Den helige Ande ska komma över henne. På så vis blir Guds Son människa. På liknande sätt är det när vi förs in i Guds rike. ”Hur kan detta ske?”, frågade Nikodemus när Jesus talade om att födas på nytt. Den helige Ande kommer till oss i dopet och föder oss på nytt, så att vi blir medlemmar i Guds familj, i Guds rike. Det krävdes ett under för att Guds Son skulle bli människa och som vår ställföreträdare frälsa

oss. Och det krävs ett under för att han ska ta oss ut ur världen och in i sitt eviga rike.

Inte en spektakulär jordisk befriare

Samtidigt ser undret så enkelt ut. Den unga jungfrun från Nasaret är med barn. Det finns något med detta som förvånade judarna och som många kristna än idag har svårt med. När Messias kom var det många som väntade sig en jordisk befriare som skulle driva ut romarna så att Israel fick vara fritt. På motsvarande sätt finns det kristna idag som tänker sig att Guds löften om att Messias ska återupprätta riket, att han ska sitta på Davids tron osv, inte är uppfyllt förrän Jesus kommer och sätter sig på en fysisk tron i Jerusalem.

De vill ta Bibeln på allvar och menar att då måste vi också läsa allt detta bokstavligt. Det är naturligtvis på sätt och vis uppmuntrande när man möter människor som bekänner sig till Bibeln på det sättet. Men om vi ska ta Bibeln på allvar så måste vi se vad den verkligen säger. Och om vi läser som det står, bokstavligt, så ser vi att det egentligen aldrig handlat om ett fysiskt land här på jorden som ska vara Guds rike. Det är istället *en förberedelse för och också en skuggbild* av det som ska komma. Det behövdes ett land och ett folk som Messias skulle födas in i. Och dessa jordiska förebilder ger oss en föreställning om hur uppfyllelsen kommer att vara. Messias kommer att vara en konung och vi kommer att vara hans folk.

Men redan från början, när Gud lovar ett land, så kan vi förstå att den egentliga uppfyllelsen inte är det jordiska Israel. Skriften säger om patriarkerna, Abraham, Isak och Jakob: ”I tron dog alla dessa utan att ha fått det som var utlovat. Men de hade sett det i fjärran, hälsat det och bekant sig vara gäster och främlingar på jorden. De som säger så visar att de söker ett hemland. *Hade de tänkt på det land som de lämnat, så hade de haft tillfälle att vända tillbaka dit. Men nu längtade de till ett bättre land, det himmelska.* Därför skäms inte Gud för att kallas deras Gud, för han har förberett en stad åt dem” (Heb 11:13–16).

Skuggbilder och deras uppfyllelse

Det är på liknande sätt med omskärelsen, offerlagarna och reglerna kring mat. Allt detta har en bättre uppfyllelse i Kristus. Någon har använt denna bild: Tänk dig att någon lovar dig att du ska få 100 kronor. Och så möter du personen och han ger dig 10 000 kronor i tusenlappar.

Skulle du då säga: ”Var är hundralappen som du lovade mig?” Att Kristus inte är i Jerusalem och regerar över ett jordiskt Israel, utan istället sitter på Guds högra sida och har fått all makt i himlen och på jorden, det innebär inte att det saknas något i uppfyllelsen, utan att uppfyllelsen är större än förebilden.

Men det finns alltid en frestelse i att vilja ha något synligt som man kan visa upp, så att man kan peka och säga att ”här är det”. Guds rike märks förstås här i världen. Att det finns kristna gör skillnad. Och ibland förvandlar Guds Ande människor på ett påtagligt sätt när de kommer till tro. Men det som gör oss till medlemmar är ändå osynligt, nämligen tron och den helige Ande.

Det genom vilket vi förs in i Guds rike är förstås något som syns eller hörs: Dopet och Ordet som vi hör eller läser. Men det är ju inte särskilt spektakulärt. Det syns inte utifrån vilken skatt det för med sig: att Kristus själv kommer till oss i Ordet och tar sin boning i oss, att vi i dopet ikläds Kristus, så att vi blir heliga och rena.

Även om vi önskar att vi kunde peka på något synligt som visade på Kristi rike så att också utomstående kunde förstå något av dess storhet, så vet vi att det är för Guds rikets skull som världen ännu består. Det är i väntan på att den sista av de utvalda räddas in i Guds rike som denna förgängliga värld finns kvar. Sedan kommer domen och då kommer vi att få leva i Kristi uppenbarade rike där allt är nytt. Det löftet har vi: ”Och jag såg en ny himmel och en ny jord. Den första himlen och den första jorden var borta, och havet fanns inte mer. Och jag såg den heliga staden, det nya Jerusalem, komma ner från himlen, från Gud, redo som en brud som är smyckad för sin man. Och jag hörde en stark röst från tronen: ’Se! Nu står Guds boning bland människorna. Han ska bo hos dem, och de ska vara hans folk, och Gud själv ska vara hos dem. Och han ska torka alla tårar från deras ögon. Döden ska inte finnas mer, och ingen sorg och ingen gråt och ingen plåga, för det som förr var är borta’” (Upp 21:1–4).

Rädsla för den sanne Guden

Ända sedan syndafallet har människan av naturen varit på flykt från Gud. Man kan göra sina egna gudar, men den sanne Guden är man rädd för. Vi vet att vi är syndare – när våra första föräldrar hade fallit gömde de sig när de hörde Gud komma i trädgården. Men Gud kom inte för att straffa dem, utan han gav dem löftet om att *kvinnans säd* en dag skulle komma och krossa ormens huvud.

När ängeln Gabriel kommer med budskapet att detta löfte nu ska uppfyllas, jungfrun ska föda den utlovade Sonen, så blir Maria först rädd. Också hon är en syndare. I närheten av en mäktig och helig ängel så är den naturliga reaktionen att vi känner vår egen litenhet och syndfullhet. Vad kan han vilja mig?

”Var inte rädd, Maria!” Och så kommer han med de goda nyheterna. Hon behöver inte vara rädd, för hon har funnit nåd hos Gud. Detta är något hon inte har förtjänat. Ja, hon har inte ens sökt det utan Gud har utvalt henne. Hon ska få bära världens Frälsare inom sig och sedan vägleda honom medan han växer upp. Och Gud har ordnat det så att hon får utföra denna tjänst medan hon ändå utför den kallelse som hon var på väg att gå in i, att leva som Josefs hustru. Medan hon lever som hustru och mor, så tar hon också hand om Guds Son.

Det stora i det ringa

Maria känner sin egen litenhet, men Gud har utvalt just henne. Hon säger när hon möter sin släkting Elisabet: Gud har ”sett till sin tjänarinns ringhet”. De ord hon säger till ängeln innan han lämnar henne ska därför läsas som ett uttryck av förundran, att hon i sin ringhet ska föda den Högstes Son: ”Jag är Herrens tjänarinna”, eller ordagrant ”Se, Herrens tjänarinna”. Hon vet att Gud kommer att utföra sitt verk. ”Låt det ske med mig som du har sagt.”

Så får också vi leva i vår kallelse i vetskapen om att Gud nu har uppfyllt sina löften, att Kristus har kommit och köpt oss med sitt blod och veta att också i enkla uppgifter så tjänar vi Gud.

Paulus om sina landsmän – Rom 9:1–13¹

Av Lars Borgström

Även om urförsamlingen mestadels bestod av judar och t.o.m. en del medlemmar ur fariseernas parti kom till tro på Jesus (Apg 15:5), var det en stor besvikelse att de flesta av det judiska folket förkastade Fräl-saren. Jesus själv sade till judarna vid templet i Jerusalem: ”Guds rike ska tas ifrån er och ges åt ett folk som bär dess frukt” (Matt 21:43). När Paulus reste runt och missionerade mötte han ofta fiendskap från sina tidigare trosbröder. De anklagade honom för att vara antisemit, att han ”lär alla överallt att vara emot vårt folk och vår lag och denna plats [templet]” (Apg. 21:28). Men Paulus var verkligen inte någon antisemit. Att han älskade sitt eget folk kommer fram mycket starkt i kapitlets inledande verser: ”Jag talar sanning i Kristus, jag ljuger inte. Mitt sam-vete betygar i den helige Ande att jag har stor sorg och ständig vanda i mitt hjärta. Jag skulle önska att jag själv var fördömd och skild från Kristus i stället för mina bröder, mina landsmän efter köttet” (v 1–3).

Hur underligt det än kan verka är det vanligt även i vår tid att den som önskar att judarna blir omvända och frälsta anses vara antisemit. Det är så klart kärlek till det judiska folket som gör att vi som är kristna önskar att de också kommer till tro på Jesus, det enda namn under himlen ”som människor fått genom vilket vi blir frälsta” (Apg 4:12). Det är inte hat eller antisemitism att säga sanningen, att deras religion är Kristus-förnekande och leder till fördärvet lika säkert som all annan falsk religion.

Paulus önskan att själv bli fördömd om det kunde rädda någon av hans landsmän (v 3) är innehållsligt detsamma som Mose vädjan för

1 Utdrag från Lars Borgströms kommande bok *Ett flödande ljus – predikningar vers för vers genom Romarbrevet*.

sitt folk, när hebreerna hade dansat kring guldkalven. Gud blev vred över folkets avfall och sade till Mose: ”Låt mig nu vara, så att min vrede kan brinna mot dem och förtära dem” (2 Mos 32:10). Mose gick sedan tillbaka till Herren och sade: ”O, detta folk har begått en stor synd. De har gjort sig en gud av guld. Men förlåt dem nu deras synd. Om inte, så utplåna mig ur boken som du skriver i” (2 Mos 32:31–32). Men att själv bli fördömd till förmån för en annan människa är inte möjligt. Endast Kristus kan träda in och ställföreträdande ta det straff som andra förtjänar. Om oss vanliga människor gäller: ”Men ingen kan köpa sin broder fri eller ge Gud lösepenning för honom. Hans själs lösen är dyr, den kan inte betalas till evig tid så att han får leva för alltid och aldrig se förgängelsen” (Ps 49:8–10).

Judarnas stora fördel

Paulus grämde sig förstås över sina landsmän efter köttet, det judiska folket, och deras otro eftersom han själv var jude. Det är inget fel i att känna en särskild omsorg om sitt eget folk. Är det inte extra sorgligt för oss kristna här i Sverige att så få av våra landsmän tror på Frälsaren, att just vårt land avfallit så djupt det senaste århundradet? Vi vill förstås att den kristna tron ska spridas över hela världen, till alla folk – precis som Paulus också ville det och flitigt missionerade bland hedningarna – men för många av oss smärtar det särskilt mycket att just våra egna landsmän har så hårda hjärtan.

På samma sätt var det med Paulus. Men aposteln hade dessutom fler anledningar till att sörja det judiska folkets otro. De hade nämligen haft särskilt goda förutsättningar att ta emot Frälsaren när han kom, förmåner som inte andra folk hade haft. Vilka var dessa omständigheter? Paulus räknar upp dem i v 4–5: ”De är israeliter, de har barnskapet och härligheten, förbunden och lagen, tempelgudstjänsten och löftena. De har fäderna, och från dem har Kristus kommit som människa, han som är över allting, Gud, välsignad i evighet. Amen.” Med tanke på alla dessa saker var det särskilt märkligt och tragiskt att judarna inte tog emot Jesus som Herre och Frälsare. ”Han kom till det som var hans eget, och hans egna tog inte emot honom” (Joh 1:11). Men vilka var de välsignelser som Paulus räknade upp och vad innebar de? Låt oss gå igenom dem en efter en.

De är israeliter. De utgjorde Israel, Guds utvalda folk. Inte pga egen förtjänst utan enbart pga nåd hade de blivit utkorade. Herren sade till

dem genom Mose: ”Dig av alla folk på jordens yta har Herren din Gud utvalt att vara hans egendomsfolk. Det var inte för att ni var större än alla andra folk som Herren fäste sig vid er och utvalde er, ni var tvärtom mindre än alla andra folk. Utan det var därför att Herren älskade er och höll den ed som han hade gett era fäder som Herren förde er ut med stark hand och befriade dig ur träldomshuset, ur den egyptiske kungens hand, ur faraos hand” (5 Mos 7:6–8).

De har barnskapet. Gud hade adopterat dem till sina barn. Han säger: ”Jag ska föra dem till vattenbäckar på en jämn väg där de inte stapplars. För jag är en Far för Israel, och Efraim är min förstfödde son” (Jer 31:9). Gud betydade gång på gång genom sina profeter att han är Israels Fader (5 Mos 32:6, 1 Krön 29:10, Ps 103:13, Ords 3:12, Jes 63:16; 64:8, Jer 3:19, Mal 1:6; 2:10).

Gripande är skildringen i Hosea 11:1–4: ”När Israel var ung fick jag honom kär, och ut ur Egypten kallade jag min son. Men ju mer man kallar dem, desto mer drar de sig undan. De offerar åt baalerna och tänder rökelse åt avgudabilderna. Ändå var det jag som lärde Efraim att gå och som tog dem i mina armar. Men de förstod inte att jag ville hela dem. Med lena band drog jag dem, med kärlekens band. Jag var för dem lik den som lättar oket över deras nackar, jag böjde mig ner till dem och gav dem mat.” Det är som att man framför sig ser en far böja sig ned över sin lille son, hålla honom i armarna och lära honom att ta sina första stapplande steg. Sådan fadersomsorg hade Gud haft för Israel. Men redan i denna text från Hosea ser vi hur Israel lönade denna kärlek med avfall, hur Israel ”drog sig undan”, offerade ”åt avgudabilderna” osv.

De har härligheten. Den härlighet det här är fråga om är den särskilda, unika Herrens närvaro, som han manifesterade bland Israels folk. Ett exempel ska ges. Efter att ha gett instruktioner om olika offerförberedelser sade Mose till folket: ”I dag ska Herren uppenbara sig för er” (3 Mos 9:4). Sedan läser vi följande: ”De tog det som Mose hade gett befallning om och förde fram det inför uppenbarelsetältet och hela församlingen trädde fram och ställde sig inför Herrens ansikte. Då sade Mose: ’Detta är vad Herren har befallt er att göra för att Herrens härlighet ska visa sig för er.’ [---] Och Mose och Aron gick in i uppenbarelsetältet. Sedan gick de ut igen och välsignade folket. Då visade sig Herrens härlighet för allt folket. Eld gick ut från Herren och förtärde brännoffret och fettstyckena på altaret. När allt folket såg det, jublade de och föll ner på sina ansikten” (3 Mos 9:5–6, 23–24).

De har förbunden. Gud slöt flera förbund med sitt egendomsfolk. Vi kan tänka på förbundet med Abraham, deras stamfader (1 Mos 15:17–18), på förbundet med David (2 Sam 7:8–16), och det kommande nya förbundet som profeterna Jeremia (Jer 31:31–40) och Hesekiel (Hes 34:25–31) utlovade.

De har lagen. Gud hade också givit dem förbundet på Sinai med de tio budorden och alla andra bud som ingår i lagen. Israel visste bättre än andra folk vilken Guds vilja var, de hade en klarare förståelse av Guds bud än alla andra. Men ”lagen” kan även syfta på de fem Moseböckerna. Det var förstås också en stor fördel för Israel att ha denna skriftsamling bland sina heliga skrifter.

De har tempelgudstjänsten. Denna institution, templet i Jerusalem, visade Israel att ”utan att blod utgjuts ges ingen förlåtelse” (Hebr 9:22). Genom offergudstjänsten förmedlades syndernas förlåtelse. Inte så att offerdjuren i sig skänkte förlåtelse, ”för tjurars och bockars blod kan omöjligt utplåna synder” (Hebr 10:4), utan dessa offer hämtade kraften att ge förlåtelse från det kommande, slutgiltiga offret av Guds Son. Tempelgudstjänsten skänkte alltså Israels folk syndernas förlåtelse och vande dem vid tanken på den ställföreträdande tillfyllestgörelse som Guds Son, Messias, en gång skulle åstadkomma.

De har löftena. Gamla testamentet är sprängfyllt med profetior om Jesus. Jesus visade några av lärjungarna, som var på väg mot Emmaus, hur ”det stod om honom i alla Skrifterna” (Luk 24:27). Från 1 Mosebok till Malakis bok finns mängder av löften om den frälsning som Kvinnans Avkomma (1 Mos 3:15), Jungfruns son (Jes 7:14), Herrens lidande tjänare (Jes 53), Förbundets ängel (Mal 3:1) osv skulle fullborda. Judarna, som fostrats i dessa heliga skrifter med modersmjölken, hade bättre möjligheter än andra folk att känna igen och ta emot Frälsaren när han väl kom.

De har fäderna. Andra folk hade sina filosofer och visa män, men endast Israel hade patriarkerna Abraham, Isak och Jakob samt sådana trons hjältar som David och Salomo för att endast nämna några. Dessa inte bara förkunnade Guds löften utan var även bärare av den utlovade säden. Jesus föddes som jude enligt sin mänskliga natur, i direkt nedstigande led från patriarkerna. Men han var också mycket mer än så, mycket mer! Han var även ”över allting, Gud, välsignad i evighet” (v 5).

Det är alltså en lång rad fördelar Israel har haft i jämförelse med andra folkslag. Men varför hamnade de då till största delen utanför när

kristendomen spreds över världen? Hur var detta möjligt? Det är en fråga som Paulus ser sig nödgad att nu besvara.

Det sanna Israel

Alla fördelar som Israel fått – tempelgudstjänsten och löftena och allt som Paulus räknat upp – var verkligen stora förmåner som Gud gett. Det fanns ingenting bristfälligt i någon av dessa saker. Problemet låg inte hos Gud. Han älskade sitt folk och ville uppriktigt att de alla skulle omvändas. Problemet låg istället hos de många individer inom det judiska folket som förkastade löftena i otro och försköt sin Frälsare. *Men genom att göra så visade de att de i själva verket inte tillhörde det egentliga Israel.* Det är vad Paulus vill säga med det något paradoxala uttalandet att alla ”som härstammar från Israel” egentligen inte är Israel (v 6).

Israel var det namn som patriarken Jakob fick efter sin kamp med Gud vid Jabboks vadställe, då han segrade genom tron (1 Mos 32:28). Israel betyder ”en som kämpar med Gud”. Men det var ingen vanlig seger. I Hos 12:4 förklaras Jakobs seger bestå i att han ”grät och bad om nåd”. Man kan likna det vid en syndabekännelse och avlösning. Gud frågade Jakob vid detta tillfälle: ”Vad är ditt namn?” (1 Mos 32:27). Svaret blev ”Jakob”, ett namn som betyder ”bedragare”. Efter detta kom så ”avlösningen” då Gud sade: ”Du ska inte längre heta Jakob utan Israel, för du har kämpat med Gud och med människor och segrat” (1 Mos 32:28).

Alla Jakobs fysiska efterkommande kom sedan att kallas Israel efter honom. Men Paulus hade tidigare sagt att det finns de som endast är judar till det yttre, men inte verkliga judar om man ser till hjärtat: ”Jude är man ju inte till det yttre, inte heller är omskärelsen något yttre på kroppen. Jude är man i sitt inre, och hjärtats omskärelse sker genom Anden och inte genom bokstaven. Då får man sitt beröm inte av människor utan av Gud” (Rom 2:28–29). Nu säger han samma sak om att tillhöra Israel: ”Alla som härstammar från Israel är nämligen inte Israel, och alla Abrahams avkomlingar är inte hans barn” (v 6). Det är endast de som delar Abrahams tro, tron på den Frälsare som Gud lovat åt både Abraham (1 Mos 22:18), Isak (1 Mos 26:4) och Jakob (1 Mos 28:14), som är Abrahams sanna barn (jfr Gal 3:7).

Paulus betonar att det inte är de köttsliga barnen som är Guds barn, utan löftets barn (v 8). Vad menar han med det? Under lång tid fick Abraham inte någon son med sin hustru Sara, som Gud hade lovat (1

Mos 18:10). Sara, som inte längre kunde tro på löftet om en son genom henne, rådde då Abraham att ta sig en bihustru. Det allvarligaste felet som begicks var att Abraham på Saras uppmaning liksom ville ”hjälpa Gud på traven”, så att löftet om en son äntligen skulle gå i uppfyllelse. Tio år hade Abraham bott i Kanaan utan att Sara blivit havande och nu hade den biologiska möjligheten för honom och Sara att få en son krympt till ingenting. Sara var i sjuttiofemårsåldern. Abraham orkade inte längre hålla ut i tro utan försökte nu på egen hand förverkliga Guds löfte. Denna självrådighet har alltid förbannelse med sig i släpåg.

Viljan att hjälpa Gud på traven beror på ett synsätt enligt vilket Gud handlar lite handfallet, utan eftertryck, utan att vara resolut, och den troende frestas då att själv visa hur det ska gå till. Man handlar då enligt människotankar, efter vad som synes förnuftigt, därför att man inte längre förlitar sig på Guds tankar. Felet var att Abraham lyssnade till sin hustru Sara och inte till Gud.

När Abraham tagit den egyptiska slavinnan Hagar till bihustru blev hon havande. Hon födde Ismael, Abrahams förstfödde. Hon började då förakta Sara, eftersom hon själv till skillnad från sin husmor kunnat ge Abraham avkomma. Så uppstod ett konkurrensförhållande, som förstörde friden i hemmet. När sedan – till slut! – löftessonens Isak föddes av den då nittioåriga (!) Sara visade det sig att relationen mellan Ismael och Isak inte fungerade (1 Mos 21:9). Det blev osämja och Abraham tvingades till slut att sända iväg Hagar och Ismael.

Ismael var alltså Abrahams köttslige son, men inte andlige. Det var Isak som var löftessonens. På samma sätt med de judar som förkastade Jesus under Paulus samtid. De tillhörde visserligen Israel efter köttet, men de var inte del av det egentliga, sanna Israel.

Guds rätt att välja

Så här långt i Paulus resonemang finns det fortfarande utrymme för mänsklig logik att förstå vem Gud räknar till det sanna Israel. Att Gud valde Isak och inte Ismael var väl ändå inte så märkligt! Ismael var ju son till en egyptisk slavkvinna och Isak var son till Sara, Abrahams älskade äkta hustru. För att radera möjligheten att förstå Guds utkorelse – varför han utväljer vissa till att vara hans barn – som att utväljandet beror på börd eller meriter i livet, tar Paulus upp nästa generation i patriarksläkten som exempel. Genom att göra så visar aposteln att Gud är helt fri att välja vem han vill till sina barn.

Rebecka, Isaks hustru, blev havande med tvillingar. Hennes söner Esau och Jakob hade alltså samma föräldrar, båda var äkta barn i familjen. Det fanns ingen skillnad mellan dem på det sättet. Men kanske Jakob blev utvald därför att han var en bättre människa i moraliskt avseende? Nej, säger Paulus, ”innan barnen var födda och varken hade gjort gott eller ont, sades det till henne: *Den äldre ska tjäna den yngre*” (v 11–12). Jakob var den yngre av sönerna och hade därför från början inte förstfödsrätten. Att Gud valde honom kan inte förklaras genom den omständigheten. Jakob hade inte heller gjort några gärningar innan han föddes som motiverade hans utkorelse. Inte nog med det. Hans namn var ”bedragaren”, som vi hört att Jakob betyder. Genom att välja Jakob visade Gud att hans utkorelse inte följer några mänskliga beräkningar eller någon moralisk måttstock. Paulus sammanfattar genom att säga: ”Guds beslut att välja vem han vill skulle stå fast och inte bero på gärningar utan på honom som kallar” (v 12).

Att Gud utvalde Jakob, och andra, utan hänseende till deras goda gärningar eller andra kvalitéer är ett stort glädjeämne för oss. Då kan Gud nämligen även utvälja en sådan stor syndare som jag till frälsning. Och i läran om utkorelsen ligger ständigt ett korrektiv för den som frestas till högmod. Ingen ska tänka: ”Jag är kristen därför att jag varit bättre än någon annan.” Det är endast, från början till slut, Guds outgrundliga nåd att han kallat en människa till sitt rike och gjort henne till ett Guds barn. - - -

Har då Gud förkastat sitt folk?

Paulus inleder Rom 11 med att ställa en fråga: ”Har då Gud förkastat sitt folk?” (v 1). Frågan kan tyckas relevant eftersom aposteln i det föregående talat så mycket om Israels avvisande av rättfärdigheten som kommer från Gud. *Mä genoito* blir svaret, ”Verkligen inte!” Senare i kapitlet skriver Paulus: ”Gud ångrar inte sina gåvor och sin kallelse” (Rom 11:29). Det blir nu Paulus uppgift att förklara hur det kan vara så, samtidigt som Israel hamnat utanför genom sin vägran att ta emot frälsningen genom Jesus Kristus.

Det första Paulus hänvisar till för att visa att Gud inte förkastat Israel är sitt eget exempel, sin egen person. ”Jag är själv israelit, av Abrahams ätt och av Benjamins stam” (v 1), säger han. Alltså kan inte Gud ha förkastat *hela* sitt folk. Då skulle ju även Paulus förkastats. Och dessutom så var ju många av de första kristna judar – inte minst Petrus, Johannes

och de andra apostlarna. Det är alltså uppenbart att Gud inte förkastat judafolket som sådant.

Paulus hänvisar även till ett annat faktum: Han påminner om hur Gud också tidigare i historien genomdrivit sin frälsande vilja under mycket pressande svårigheter. Som exempel väljer han Elia (1 Kung 19). Trots Elias Gudagivna framgång mot baalsprofeterna ställde sig inte Israel som nation bakom honom. Istället samarbetade de med fienden. I denna till synes hopplösa situation brast Elia ut i klagan inför Herren: ”Israels barn har övergett ditt förbund, rivit ner dina altaren och dödat dina profeter med svärd. Jag ensam är kvar, och de försöker ta mitt liv” (1 Kung 19:14).

Trots Elias förtvivlan fanns dock en rest, en kvarleva, av det *sanna* Israel kvar inom det större, fysiska Israel. Vi ska komma ihåg vad Paulus skrev i kap 2: ”Jude är man ju inte till det yttre, inte heller är omskärelsen något yttre på kroppen. Jude är man i sitt inre, och hjärtats omskärelse sker genom Anden och inte genom bokstaven [dvs lagen]” (Rom 2:28–29). Likaså har Paulus slagit fast att ”alla som härstammar från Israel är [...] inte Israel, och alla Abrahams avkomlingar är inte hans barn” (Rom 9:6–7). Vi måste därför skilja på två olika Israel, som förhåller sig till varandra som två koncentriska cirklar: Inom det stora, fysiska Israel finns det sanna Israel – resten, kvarlevan – som inte bara är Abrahams biologiska ättlingar utan också hans andliga barn, eftersom de delar samma tro som han. Elia fick höra att han inte var ensam kvar, såsom han trodde, utan det fanns alltså *sjutusen man, som inte har böjt knä för Baal*” (v 4, citat från 1 Kung 19:18). Paulus jämför detta med sin egen tid och situation, och säger: ”På samma sätt finns också nu i denna tid en rest som Gud har utvalt av nåd. Men är det av nåd, så är det inte av gärningar. Annars vore nåden inte längre nåd” (v 5–6). Den resten existerade endast på grund av Guds nåd, inte därför att de hade arbetat sig fram till frälsningen och förtjänat den. Allt beror uteslutande av Guds nåd. Den är en gåva från Gud som mottas genom tron, helt bortsett från gärningar.

Att denna rest fanns på Elias tid och även i Paulus samtid visar att Gud inte förskjutit sitt gamla egendomsfolk.

Martin Luther och judarnas Talmud eller ”Rör inte min Jesus”

Av Anders Lindström

Vad är Talmud?

Talmud (hebr. för studium och lära) är judarnas stora och efterbibliska skrifsamling. Storleken varierar med olika utgåvor, bl a omfattar en engelsk översättning från 1918 3225 sidor. Talmud är judendomens mest betydelsefulla skrift. Talmud består av *Mishna*, som sammanfattar den judiska lagen samt *Gemara*, som är en kommentar till denna. I dessa båda finns de viktigaste källorna till judisk lag och etik inneslutna. Talmud finns i två versioner, dels den jerusalemska Talmud (*Jerushalmi*), dels den babyloniska (*Bavli*).

Den babyloniska Talmud sammanställdes under en period som löpte fram till slutet av 500-talet e Kr. När verket var färdigt dröjde det inte länge förrän man började betrakta den versionen som den mest auktoritativa, ifall de båda utgåvorna gick isär. Studiet av den babyloniska Talmud är på så vis förutsättningen för att förstå judendomen av idag.

American Heritage Dictionary beskriver Talmud ”som grunden för religiös auktoritet inom den traditionella judendomen”. Talmud är det judiska folkets heligaste skrift och deras religions högsta rättesnöre i långt högre grad än Gamla testamentet. Den kände judiske författaren *Herman Wouk* beskriver Talmuds inflytande på följande vis: ”Talmud är idag den cirkulerande judendomens hjärteblod. Oavsett vilka lagar, seder eller ceremonier vi iakttar – vare sig vi är ortodoxa, reformerta eller sentimentala judar – följer vi Talmud. Den är vår gemensamma lag.”

Martin Luther och Talmud

Martin Luther levde mellan 1483 och 1546. Som ung predikade han ofta att varje individ, jude som grek, behöver Jesu Kristi nåd och kärlek, som ensamt kan befria henne från synden och ge henne evigt liv. Han sa: ”Om vi hyser kärlek till judarna kan vi vinna dem för tron.” Luther

inbjöd också judiska rabbiner för samtal i sitt hem och skrev även en liten skrift, *Jesus Kristus föddes som jude*, där han råder de kristna att vara kärleksfulla mot judarna.

Men åren gick och Luther började få alltmer kunskap om Talmud och dess innehåll. Han blev nu mer och mer bestört över vad han läste, fylld som skriften är av hat och hädelser mot Jesus Kristus. När Luther sålunda gick på djupet i sina forskningar blev han fullständigt förskräckt över att detta var den bok som rabbinerna undervisade det judiska folket i. Luther insåg att Talmud skar som en dolk in i kristendomens hjärta. Han menade att denna skrift var en av de mest skändliga och förfärliga böcker som någonsin skrivits.

Luther var också upprörd över att kristna – framför allt präster – var så ovetande eller overseende med vad som stod i boken.

När jag nu i det följande ger exempel på utsagor ur Talmud koncentrerar jag mig framför allt på hur Jesus framställs i denna skrift. Jag är noga med att framhålla att genomläsandet av dessa texter inte får leda till aversion mot det judiska folket. En kristen älskar alla människor. Paulus manar oss tydligt att inte förhåva oss över grenarna (Rom 11:18), dvs Guds gamla förbundsfolk.

Men en kristen är också kallad att försvara Jesus mot all fiendskap han utsätts för. Ondska är ondska från vilket håll den än kommer. Kyrkofadern Johann Arndt säger: ”Den människa som söker Guds ära lider när Guds namn och ära smädas. Varför tillåter då Gud fienderna att smäda hans namn?” Och Arndt svarar: ”Det beror på att Gud vill pröva de sina, hur mycket de älskar honom, hur mycket de vill bekänna honom och om hans ära ligger dem varmt om hjärtat.”

Vad den babyloniska Talmud lär om Jesus

De exempel jag nu tar upp ur Talmud är avskryvårda att läsa för en troende kristen. För vissa av de citerade utsagorna ryggas man tillbaka. Men ibland måste man ”våga” läsa och sätta sig in i sådant som man kan bli skakad av (jfr vissa detaljer omkring aborter). ”Bättre börda ingen bär än riktigt kunskap.” Här följer några exempel av det nämnda:

Talmud sanhedrin 43a: Jesus var skyldig till trolldom, förtjänade att avrättas.

Sanhedrin 105a: Jesus fördärvade folket moraliskt och är förpassad till helvetet.

Sanhedrin 105a o b: Jesus hade samlag med en åsnehingst.

Sanhedrin 106a o b: Maria var en sköka, Jesus en ond man.

Sanhedrin 107b: Jesus försökte förföra kvinnor och brukade magi.

Sanhedrin 107b: Jesus förförde och förstörde Israel.

Gittim 57a: Jesus är i helvetet där hans straff är att kokas i upphettad sperma.

Sanhedrin 90a: De som läser Nya testamentet skall inte få del i den värld som kommer.

Liknande citat kunde varit fler. Man frågar sig: Vad skriver man egentligen om Jesus Kristus? Skall man på detta vedervärdiga sätt få häda Guds egen helige och rene Son? Skall man få kränka honom hur som helst och skriva vad som helst om honom? Hur vågar man? I Talmud står det klart att Jesus var en *charlatan, trollkarl, förförare och bedragare*. Och att fariseer och skriftlärd gjorde helt rätt som dömde honom till döden.

Man undrar således: Skall ståndpunkter av detta slag i judendomens heligaste skrift få stå oemotsagda? Utan att kristna höjer sina röster? En kristen är inte bara kallad att försvara den kristna läran utan även Herren själv, när hans person blir kränkt. Idag är det ytterst få kristna ledare som vågar opponera sig mot Talmud. Vissa aktar sig troligen av risken att få antisemitkortet hängande över sig. Men det kan ju aldrig innebära antisemitism att gå till rätta med innehållet i en skrift. Lika litet som det kan myntas som hat när en person går tillräta med vad som står i *Mein Kampf* eller *Koranen*.

Ecce Homo

När jag tar upp händelser mot Jesus Kristus som person kan jag inte låta bli att nämna *Ecce Homo*-utställningen, som bl a visades i Uppsala domkyrka år 1998 och 2008. Den första visningen var sanktionerad av dåvarande svenske ärkebiskopen. Det är inte svårt att urskilja Jesus som homosexuell i *Ecce Homo*. På det sättet var utställningen en förnekelse av Kristi sanna och syndfria natur.

Men utställningen var också mobbning av en människa av kött och blod. Det låg fiendskap bakom detta första gången det skedde, i det verkliga livet. Att hänga upp en person naken till allmänt beskådande är också idag en djup skymf av individen, även om det bara är fråga om en bild eller teckning (om inte personen själv gett sin tillåtelse). Man hade

aldrig vågat ha en utställning där Muhammed blivit kränkt på det viset. Muslimer hade gått man ur huse (jfr reaktionerna och dödshoten mot Lars Vilks efter hans teckning av Muhammed som en rondellhund).

Men med Jesus verkar det mesta gå an. Med honom kan man tydligen göra vad som helst. Även om han i alla tider har blivit skymfad är det oerhört sorgligt var gång det sker (jfr de senaste händelserna i ett pausavsnitt i en av Melodifestivalens delfinaler i SVT 2021).

Vissa paralleller blir dock tydliga om man jämför de lama reaktionerna inför Ecce Homo med de uteblivna protesterna mot Talmud: Få kristna verkar ha sann inlevelse med sin Herre när han dras ned i smutsen. Var fanns svensk kristenhet de kvällar Ecce Homo visades? Det var ändå Guds egen Son man hädade i domkyrkan.

Vad avser den första utställningen i Uppsala har jag fått informationen via en kamrat. Vid den andra utställningen demonstrerade jag själv. Även om många kristna vid det tillfället stod i folkträngseln utanför domkyrkan och kanske tyst protesterade, blev detta aldrig tydligt utåt. Och om inte kristna protesterar mot en utställning av denna art måste världen tro att den är fullt i sin ordning. De kristna säger ju inget. I tidningar från den tiden kunde man läsa hur utställningen vållat större upprördhet bland kristna i andra länder än i svensk kristenhet. Stämmer det är det betänkligt.

Talmud – svår att få tag i

Det kan dock finnas en omständighet som gör det lite svårare att protestera mot innehållet i Talmud jämfört med en utställning av typ Ecce Homo: Talmud är inte så lätt att få tag i. Skriften i sin helhet går inte att köpa i en bokhandel eller beställa på bibliotek. Det är visserligen så att Talmud är mer än dubbelt så tjock som Bibeln, men i en massupplaga borde det gå att få Talmud tryckt till en låg kostnad, precis som man gör med Bibeln, på tunt papper och med billig bindning. Samt givetvis på svenska med ett fräscht språk. Som den heligaste skriften i en av världens stora religioner borde intresset för detta vara stort.

Varför är då Talmud inte mer tillgänglig? Är det något man försöker dölja? En kristen är, som jag sa, angelägen om att Bibeln blir tryckt och läst av så många som möjligt. Varför finns inte den angelägenheten beträffande Talmud? Är det i själva verket så att de som har hand om distributionsrättigheterna inte vill att Talmud skall spridas till en bredare läsekrets just på grund av sina antikristna passager?

Sammanfattning

En troende kristen älskar syndaren men hatar synden. Som jag skrivit får vi noga akta oss för att hamna i hat mot någon människa eller grupp pga deras uttalanden eller brott. Det gäller givetvis det judiska folket. Vi står i tacksamhetsskuld mot detta folkslag bl a för att de gett oss profeter, apostlar och Kristus själv. "Frälsningen kommer från judarna" (Joh 4:22).

Men vi står också i tacksamhetsskuld till Martin Luther, som löste kristenheten ur ett andligt mörker när han satte ljus på det naturliga och andliga förfallet i den romersk katolska kyrkan. Vi är tacksamma mot Gud för att han stred som han gjorde och detta i en tid då han för ett tag fick stå helt ensam mot den totala övermakten.

Utifrån detta är jag också tacksam till Gud för vad Luther avslöjade när han gick till rätta med allt förfärligt som står i Talmud. Vi skall tänka på: Det är Guds helige och rene Son som man grovt hädar i denna skrift. Vad har man egentligen gjort med honom? Får man behandla Jesus hur som helst och fräckt misskreditera honom utan att kristna gör motstånd? Den som får kunskap om sådana ting kan inte hålla tyst.

Nu är det troligen inte så att en sekulär jude av idag känner till allt som står i Talmud. Desto viktigare är det att ljus kastas över innehållet då detta kan ligga som en barlast, stoppkloss och hämsko från det förflutna över folket och hindra dem att ta emot Kristus. En troende är angelägen om att så många som möjligt av Guds gamla förbundsfolk blir frälsta. Som Paulus skriver: "Bröder, mitt hjärtas önskan och min bön till Gud för dem är att de ska bli frälsta" (Rom 10:1). Skall detta ske behöver en uppgörelse med Talmud äga rum.

En präst sa en gång: "Vi skall inte försvara Gud, han kan försvara sig själv." Genast fick han en motfråga: "Säger du aldrig till dina konfirmander när de svär och missbrukar Guds namn?" Till alla som hädar, skymfar och bespottar Jesus i denna tid skulle jag därför vilja ropa: "RÖR INTE MIN JESUS!"

Frågor och svar

Är rättfärdiggörelsen forensisk?

Vad menas egentligen med orden ”rättfärdiggöra” och ”rättfärdiggörelse”? Jag har hört att innebörden är forensisk. Vad menas med det?

Svar: Ordet ”rättfärdiggöra” heter *dikaioún* på grekiska. I Rom 8:33–34 ser vi ett tydligt exempel på *dikaioúns* forensiska karaktär. Ordet forensisk har med domstolsväsende att göra. Det var på torget, forumet, rättstvister vanligtvis avgjordes under antiken. Bakom Folkbibelns ”frikänna” finns det grekiska ”*dikaioún*”, rättfärdiggöra. Det har ”fördöma” som motsats. Det syns tydligt eftersom Paulus skriver: ”Vem kan anklaga Guds utvalda? Gud är den som *frikänner*. Vem är det som *fördömer*? Kristus Jesus är den som har dött, ja, än mer, den som blivit uppväckt och som sitter på Guds högra sida och vädjar för oss.”

Romerska katoliker menar att rättfärdiggörelsen innebär en process. I den romersk-katolska kyrkans senaste katekes läser vi t ex i ett citat från motreformationens koncilium i Trident (1545–1563): ”Rättfärdiggörelsen omfattar alltså syndernas förlåtelse, helgelse och förnyelse av den inre människan” (paragraf 1989). Men om de romerska katolikerna skulle ha rätt, att rättfärdiggöra innebär en gradvis moralisk förbättring, skulle motsatsen inte varit att fördöma, utan istället att förvärpa, förhärda, försämra eller liknande.

För att göra all vidare diskussion överflödigt vilken innebörd ordet *dikaioún* har i Nya testamentets grekiska, vill jag lyfta fram Luk 7:29: ”Och allt folket som lyssnade, även tullindrivarna, gav Gud rätt och döptes med Johannes dop.” När det här står att folket gav Gud rätt, står det att de *rättfärdiggjorde* Gud. Det är alltså verbet *dikaioún* som används. Kan folkets rättfärdiggörande av Gud innebära att Gud förbättrades och blev mer helig och sannfärdig? Naturligtvis inte! Gud kan inte förändras. Han är ”ljusens Far, som inte förändras eller växlar mellan ljus och mörker” (Jak 1:17). Folkets rättfärdiggörande av Gud innebar istället att de ansåg honom vara rättfärdig, i detta fall att de gav honom rätt i hans förordning angående dopet till omvändelse och syndernas förlåtelse. Verbet *dikaioún* har alltså en tydlig forensisk innebörd.

Det är för Jesu skull vi blivit förklarade rättfärdiga. Vi har blivit iklädda hans rättfärdighet och den är hundra procentigt fullkomlig. Det går inte

att gradvis förbättra sin rättfärdighet inför Gud. Antingen förkastar man Jesus och är inte rättfärdig överhuvudtaget eller så förtröstar man på honom och är då genom dopet och tron (Gal 3:26–27) fullkomligt rättfärdig inför Gud. - - -

Det Paulus vill visa i Rom 5:12–21 är hur Kristus läker den skada och upphäver den fördömelse som Adam åsamkade oss i syndafallet, hur Fräl-saren betalat den skuld som vi alla blev delaktiga av efter Adams fall. Adam och Kristus används för att ge en frälsningshistorisk överblick av männis-kans situation. - - - Precis som en människas olydnad – Adams olydnad – ledde till att en fördömsedom avkunnades över alla människor, så har en endas lydnad – Kristi lydnad – lett till att en frikännande dom avkun-nats över alla människor, så att de alla står som rättfärdiga. Att ”de många” i v 19 avser alla människor är uppenbart. Dels sägs ju uttryckligen i v 18 att en frikännande dom uttalats över *alla* människor, och dels sägs ju också om ”de många” att de stod som syndare pga Adams olydnad. Lika visst som alla människor är syndare på grund av Adam är också alla människor rättfärdiga på grund av Kristi lydnad. På grund av vad Kristus gjort för världens alla syndare ser Gud på dem som heliga och syndfria.

Världens alla syndare har inte gjort något för att få denna förändring till stånd. De har inte förbättrat sig själva till att bli heliga. Istället har Kristus skänkt oss alla sin rättfärdighet, så att när Gud ser på oss betraktar Han oss som lika rättfärdiga som Kristus är. Han förklarar hela världen rättfärdig i Kristus! - - - Paulus säger sedan att denna frikännande dom, denna rättfär-dighetsförklaring, leder ”till liv för alla människor” (v 20). *Detta livgivande sker när rättfärdiggörelsen tas emot i tro. Det är då Kristi frälsningsverk blir ”till liv” för människorna.* - - -

Vissa teologer hävdar att försoningen är allmän, att den omfattar och gäller alla människor, men att rättfärdiggörelsen endast gäller de kristna. Så uttrycker sig dock varken Skriften eller de lutherska bekännelseskriterierna. Dessa begrepp, försoningen och rättfärdiggörelsen, används istället för att beskriva samma sak, nämligen frälsningen genom Kristus lidande och död för oss. Detta ser vi i Rom 5: 9–10: ”När vi nu har *förklarats rättfärdiga* genom hans blod, hur mycket mer ska vi då inte genom honom bli frälsta från vredesdomen? För om vi som Guds fiender blev *försonade* med honom genom hans Sons död, hur mycket mer ska vi då inte som försonade bli frälsta genom Hans liv?”

Utdrag från Lars Borgströms kommande bok *Ett flödande ljus – predikningar vers för vers genom Romarbrevet*

Utblick över samtiden

Marslandningen – några tankar

Föreningen Genesis ger ut både tidskriften *Genesis* och ett digitalt *Nyhetsbrev*. Genesis nr 4/2020 är ett intressant temanummer om *Syndafloden – en historisk vattendelare*, och nr 1/2021 har som tema: *Efter syndafloden*.

I Nyhetsbrev 3/2021 skriver Genesis ordförande Göran Schmidt en fakaspäckad artikel om *Marslandningen*. Den är enligt min mening så upplysande att jag måste få presentera ett utdrag ur hans artikel här:

Ingen har väl kunnat undgå amerikanske rymdflugstyrelsen NASA:s senaste bedrift – att landsätta en obemannad rover ("rymdbil") på planeten mars? Under de närmaste två åren kommer den att göra vissa enklare kemiska analyser av planetens dammlager och berggrund med hjälp av olika sorters lasrar. Syftet är förstås att om möjligt kunna hitta bevis för att det finns eller har funnits liv på "den röda planeten"... Eftersom sekulära forskare är helt övertygade om att livet en gång uppstod på jorden genom spontana kemiska reaktioner och eftersom samma forskare förväntar sig att det lika gärna kan ha skett på andra ställen i universum så är förhoppningarna ganska stora bland dem om att finna spår av liv på Mars... "Deltaavlagringar" i närheten av landningsplatsen har man tolkat som evidens för att där en gång funnits stora mängder vatten. Vatten anses ju vara ett nödvändigt (men givetvis långtifrån tillräckligt) villkor för att liv i den form vi känner till det ska kunna uppstå.

Som en liten utvikning kan vi konstatera att det finns en plats på Mars som fått namnet *Kasei Valles* som är en 350 mil lång, 40 mil bred och 2,5 km djup kanjon som en gång i tiden anses ha eroderats ut av vattenmassor. Det har lett vissa forskare till teorin att hela planeten en gång varit helt täckt av vatten – en global översvämning i stil med den vi läser om i 1:a Moseboken alltså. Visst måste man le lite grand när man tänker på att våra geologer utan vidare är beredda att lägga fram en sådan teori för Mars, men *på samma gång energiskt*

förnekar att någonting liknande skulle ha kunnat äga rum på jorden! (min kursiv).

För jämför man de båda planeterna så kan vi konstatera att man ännu inte hittat något säkert spår av vatten på Mars över huvud taget. De ibland vita polarkalotterna på Mars består nämligen inte av fruset vatten, utan av kolsyreis, eftersom planetens tunna atmosfär (en procent av jordens lufttryck) framför allt består av just koldioxid. Detta medan *vattentillgången i jordens hav räcker till för att täcka hela vår planet med ett 3 km djupt vattentäcke! Plus att jordens mantel innehåller åtminstone tio gånger så mycket vatten som det finns i oceanerna. Lägg därtill att i stort sett allt berg på jorden som inte är av vulkaniskt ursprung (dvs Himalaya, Anderna, Alpena och andra stora bergskedjor) bevisligen formats av och under vatten* (min kursiv). Det är inte utan att man anar en viss förutfattad mening bland geologer mot att överväga något som skulle kunna bidra till att ge Bibeln trovärdighet...

De flesta skapelsetroende är rätt så övertygade om att man inte kommer att hitta några spår av liv på mars. Varför då? Framför allt för att vi till skillnad från sekulära forskare inte tror att liv *kan* uppstå spontant, vare sig här eller där. Och även om det naturligtvis stod Gud fritt att skapa liv på vilka planeter han önskade, så tror vi utifrån Bibelns skapelseberättelse att just jorden är i centrum för Guds hjärta, skapat före både sol, måne och stjärnor – för vår skull.

Men det finns också strängt vetenskapliga skäl, som till exempel att mars, till skillnad från jorden, saknar ett magnetfält. Det är nämligen just jordens magnetfält som förhindrar laddade partiklar från framför allt solen att i alltför hög grad nå jordytan och förorsaka mutationer och andra strålningsskador i våra kroppar. Mars tunna atmosfär som saknar syre (O₂) och därmed ozon (O₃) förmår inte heller hindra den energirika och livsfientliga ultravioletta (UV-)strålningen att nå markytan, varför livet som vi känner det inte skulle överleva många sekunder där... Att medeltemperaturen på mars är -63°C (-90 nattetid) gör knappast oddsen högre.

SE

Biblerättegång i Finland kan få långtgående följder

I nr 3/2020 berättade vi om att riksåklagare *Raija Toiviainen* startat en förundersökning mot riksdagsledamoten och tidigare inrikesministern

Päivi Räsänen för brott mot lagen om hets mot folkgrupp (511/2011 11 kap. 10 §). Förundersökningen gällde fyra uttalanden, dels en pamflett som utgavs av Finska Lutherstiftelsen 2004 (Till man och kvinna skapade han dem), och dels uttalanden på Twitter och intervjuer i media. Nu har riksåklagaren väckt åtal på tre punkter.¹ Dessutom har stiftsdekan, och blivande biskopen i Missionsstiftet, *Juhana Pohjola* åtalats för spridning av den nämnda pamfletten.

Åtalet har väckt många frågor. En tidigare förundersökning av pamfletten lades ner, eftersom polismyndigheten inte fann något lagstridigt i den. Räsänen har visat hur *Toiviainen* har förvrängt en del av hennes uttalanden i önskad riktning. Även om åtalet går emot den grundläggande principen om yttrandefrihet har man i massmedia i allmänhet ställt sig på anklagarnas sida. Det är helt enkelt inte politiskt korrekt att framföra Bibelns syn på homosexualitet eller samkönade äktenskap.

Nu väntar en rättegång i första hand i Helsingfors tingsrätt. Oberoende av utfallet räknar man att det blir en fortsättning i högre instans, först i hovrätten och sedan i Högsta domstolen. Räsänen har själv sagt att hon är beredd att försvara sin ståndpunkt även om fallet går ända till Europadomstolen. Det är alltså troligt att vi nu får en rättsprocess som pågår i många år och som kommer att väcka stort uppseende. Redan nu har fallet uppmärksamrats i internationella medier.

Konsekvensen av en fällande dom är att det också är olagligt att sprida Bibeln – en högst märklig konsekvens med tanke på det inflytande denna bok har haft för det västerländska samhället. Också om domslutet skulle fria Räsänen och Pohjola innebär redan åtalet, i själva verket redan det att en förundersökning inleddes, att kristna pressas att börja iakttä själv censur när det gäller att föra fram Bibelns lära.

En annan inkonsekvens är att en muslimsk imam får ge uttryck för Koranens påbud att döda homosexuella utan påföljder. Bara den som grovt missförstått den kristna tron kan ge uttryck för att Gamla testamentets samhälleliga lagar skulle vara bindande för oss i dag.

Anmärkningsvärt är att ingen biskop, när detta skrivs, har trätt fram till försvar för de åtalade. Biskoparnas ansvar har övertagits av en modig kristen kvinna.

Ola Österbacka

1 <https://syyttajalaitos.fi/sv/-/paivi-rasanen-samt-lutherstiftelsens-juhana-pohjola-atalas-for-hets-mot-folkgrupp>

HIMLEN – ETT HEM OCKSÅ FÖR DIG?

Werner Gitt

Timoteus Förlag AB, 2020, 93 sid.

Werner Gitt är en angenäm bekantskap. Han är professor och teknologie doktor, född 1937 i byn Raineck i Östpreussen, 12,5 mil öster om Kaliningrad. ”När Röda armén stormade in i vår by på sin väg västerut i oktober 1944, blev vi tvungna att lämna denna kära hemvist.” Gitts böcker om biblisk skapelsetro kontra evolutionsteorin finns på många språk. De förmedlar en mängd vetenskaplig information kring temat skapelse/evolution.

Denna bok handlar om *vår eviga destination* och att det enligt Bibeln bara finns två alternativ – himlen eller helvetet. Boken börjar med att vi alla utan undantag står med skuld inför Gud och behöver en Frälsare. Denne måste 1) själv vara utan synd, 2) vara en människa (och jag tillägger: som alla människors ställföreträdare), och 3) själv även vara Gud. Endast Jesus uppfyller dessa tre villkor.

Gitt understryker inledningsvis att människan efter syndafallet har kvar en aning om evigheten i sitt hjärta. Kung Salomo säger om Gud: ”Även evigheten har han lagt i människornas hjärtan” (Pred 3:11). ”Men utan gudomlig uppenbarelse ligger en hemlighetsfull slöja över det – det blir bara en aning.” Denna aning tar sig olika uttryck. Man kan t o m höra en ateist säga: ”Jag tror min mamma ser mig nu från sin himmel och ler.” Detta skriver inte Gitt, men han nämner följande: ”Till och med den kommunistiske revolutionären, *Ho Chi Minh* (1890–1969), trodde på livet efter döden.” Han sista vilja var: ”Jag lämnar den här jorden för att möta kamraterna Marx, Lenin och Engels” (s 10).

Bokens 2:a kapitel har denna utmanande rubrik: ”Bibeln ger oss både de allra bästa och de allra sämsta nyheterna.” ”*Det bästa budskapet* som någonsin getts till mänskligheten” är att Frälsaren, Jesus Kristus, har tagit bort det som utestänger alla syndare från himlen. ”Genom att Adam föll i synd hamnade hela mänskligheten under syndens förban-

nelse.” *Bara Jesus* kunde betala för människans syndaskuld och han har gjort det. Men Bibeln innehåller även ”*det mest förskräckliga budskap* som över huvud taget finns”, nämligen att de flesta människor inte tar emot den enda räddning som finns och därmed kommer att gå förlorade. *Många* går in genom den vida porten som leder till fördärvet, dvs till den eviga förtappelsen. Det är *få* som går in genom den trånga porten som leder till livet (Matt 7:13–14).

Gitt visar en brinnande iver för att människor inte ska hamna i helvetet. Han betonar hur viktigt det är att vi inser vårt stora behov av räddning och att vi inte kan rädda oss själva. ”Eftersom vi människor alla är syndare kan vi inte befria oss själva. Vi sitter helt enkelt i ett fängelse. Någon måste befria oss utifrån. Vi behöver alltså en räddare” (s 41).

Bland allt det bibliskt sanna som sägs i denna bok är det dock störande att Gitt gång på gång hävdar att allt nu *hänger på människans fria val*, att hon rätt använder sin fria vilja. Före syndafallet hade Adam och Eva en fri vilja. Men efter syndafallet blev människan andligt blind, förlorade ”Guds avbild”, dvs rättfärdighet och helighet. *Hon har inte längre fri vilja i andliga ting*. Hon förstår inte sitt bästa inför evigheten. Hon måste födas på nytt, ovanifrån (Joh 3:3, 5). Lika litet som en människa kan välja sin födelse in i den här världen kan hon välja sin födelse in i Guds rike. *Den nya födelsen är ett under, verkad av evangeliets glada budskap*, inte genom något mänskligt beslut. När Jesus för våra synders skull lämnar ifrån sig livet på förbannelsens trä, på korset, säger han: ”Det är fullbordat.” Lita på detta glada budskap!

Gitt skriver på ett ställe med rätta: ”Visserligen skapades människan till Guds avbild, men i syndafallet gick denna avbild förlorad” (s 62). Men så tycks han glömma bort detta, likaså att människan *inte kan* befria sig själv, *inte kan* föda sig själv på nytt genom sitt viljebeslut.

Det är endast evangeliet om Jesus som upptänder tro hos en människa, föder henne på nytt ovanifrån. Det är inte hennes val, beslut, överlåtelse, medverkan etc. Bara Guds ord om Jesu lidande, död och uppståndelse som alla människors ställföreträdare har makt att skapa tro och tillit till Jesus, en ny vilja att överge synden och ta emot och leva av Guds ord.

Man måste alltså skilja på orsak och verkan. ”*Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er.*” Om orsaken till frälsningen, syndernas förlåtelse, rättfärdiggörelsen (den frikännande domen) ytterst är mitt beslut, kommer mitt beslut, min avgörelse att stå i centrum i stället för Jesus och

hans frälsningsgärning. Frågan blir: Håller min inre avgörelse, är den tillräckligt äkta? I stället ska blicken riktas mot honom som håller att lita på, Frälsaren, som säger: ”*Jag är Vägen, Sanningen och Livet*” (Joh 14:6). Och Paulus betonar: ”*Av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva. Guds gåva är det*” (Ef. 2:8).

Det är alltså erbjudandet om *den frälsning som skett utan vår medverkan* genom Jesu ställföreträdande gottgörelse som har *makt att skapa tro*, makt att uppväcka en andligt död, makt att omvända en bortvänd, makt att skapa ett mottagande av den enda räddningen. Ord som ”Tro evangelium”, ”åkalla HERRENS namn”, ”följ mig”, ”vänd om”, ”kom”, ”hör, så får er själ leva” är *evangeliets nådiga inbjudan* och har makt att skapa och stärka tron.

Den nya viljan, som vill det Gud vill, som vill åkalla HERRENS namn, som vill vandra livets väg, är en *följd* av tron, inte en orsak till tron. Dessvärre finns också den gamla människan kvar hos en troende, ”köttet” som strider emot och motarbetar den nya viljan, ”anden” (Gal 5:17). Detta är en smärtsam erfarenhet för den kristne. Paulus skriver: ”Jag finner alltså den lagen för mig som vill göra det goda: att det onda finns hos mig. I min inre (nya) människa gläder jag mig över Guds lag, men i mina lemmar ser jag en annan lag som kämpar mot lagen i mitt (nya) sinne och gör mig till fånge under syndens lag i min kropp. Jag arma människa! Vem ska rädda mig från denna dödens kropp? Gud vara tack, genom Jesus Kristus, vår Herre!” (Rom 7:21–24).

Gitte bok ”Himlen – ett hem också för dig” innehåller mycket god undervisning om Jesu försoningsgärning, om det underbara himmelska hemmet och om det allvarliga att avvisa den enda frälsningen. Men *synergism*, dvs samverkan med Gud, kan bara komma i fråga *efter* trons upptändande, efter den nya födelsen, aldrig som en orsak till den. ”Hur blir det då med vår berömmelse? Den är utestängd” (Rom 3:27).

SE

GEZELIERNAS BIBELVERK

Visste du om att du har tillgång till en omfattande bibelkommentar på nätet, fullt sökbar på ord eller vers, och helt gratis?

I början av 1700-talet sammanställdes ett omfattande bibelverk av tre generationer biskopar i Finland, alla med namnet Johan (Johannes) Gezelius. Arbetet påbörjades av Johan Gezelius den äldre som gav ut en första kommentar till Gamla testamentet år 1670. Han var biskop i Åbo 1664–1690. Hans son Johan Gezelius den yngre var professor i Åbo och efterträdde sin far 1690–1718, då han tvingades fly till Sverige under Stora ofreden. Han gjorde den största insatsen för bibelverket och utgav Nya testamentet 1711–1713. Arbetet slutfördes av Johan Gezelius Nepos (den yngste) som var biskop i Borgå 1721–1733. Gamla testamentet utgavs i Stockholm 1724–1728.

Åren 1863–1866 utkom en andra, språkligt reviderad upplaga på Evangeliska fosterlandsstiftelsens förlag. Efter det har inga nya utgåvor utkommit.

Åren 2005–2007 gjordes en nätutgåva av en nordisk projektgrupp under ledning av Berthold Nilsson. I arbetet deltog ett drygt dussin personer. Den 4 200 sidor omfattande andra utgåvan skannades in från frakturstil. En andra webbversion av databasen är tillgänglig via länk nederst på biblicum.se. Bibelverket och dess tillkomst presenteras på <<https://www.logosmappen.net>> via menyn Bibeln.

Varför använda en så gammal bibelkommentar?

Vi hoppas återkomma till en noggrannare granskning av bibelverket. Men allmänt kan sägas att den tillkom under den lutherska ortodoxins tid, innan bibelkritiken hade börjat genomsyra teologin på många håll. Den har inte heller influerats av pietistiska tolkningar eller av kiliasm, vilket är fallet med den i väckelsekretsar populära bibelutgåvan av Fjellstedt.

Bilden på nästa sida visar hur sökdaten ser ut när man sökt upp Joh 1:1. Nedan visas ett utdrag ur sökfunktionen.

Ola Österbacka

Sök i text SFB	<input type="text" value="fri text sökning"/>
Sök i text gamla Gez	<input type="text" value="fri text sökning"/>
Begränsa	☐ GT ☐ NT
Bok kapitel:vers (bokförkortning)	<input type="text" value="bokförkortning kapitel:vers"/>

Gåvoredovisning 2021-02-07- 2021-04-30

Eva & Rickard Lindmark 500, Jukka & Anja-Liisa Söderström 64 EUR, Helga Dahlskog 30 EUR, Onämnd 250, Ingemar Eliasson 250, Onämnd 500, Bjarthe Edvardsen 200, Thomas Wahlgren 2000, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Turid Welde 1000, Roger Loo 500, Josef Moensjö 100, Pekka Heikkinen 200, *Ingegerd Öberg* 250, Thomas Wahlgren 1750, Elsa Svensson Hansson 250, Jonnie Slottheden 1000, Helga Dahlskog 30 EUR, Eva-Maria Larsson 200, Ulf Westerberg 1500, Onämnd 1000, Onämnd 300, Eric Margaretha, Henrik Johansson 1000, Heidi Aho 1000, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Lutherska Imanueförsamlingen 1000, Bjarthe Edvardsen 200, Ragnhild Lorefors 250, Sverre Brandal 750, Helga Dahlskog 30 EUR, Onämnd 300, Fam. Lindmark 1500, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Bjarthe Edvardsen 200.

Det är mycket uppmuntrande med era frikostiga gåvor, för de vittnar om kärlek till Guds ord och biblisk undervisning. "Den ende Guden, vår Frälsare genom Jesus Kristus, vår Herre – honom tillhör ära, majestät, valde och makt före all tid, nu och i all evighet. Amen" (Judas brev v 25).

Projekt **Gezelius** i Aveluta Sök Lista Hem

GT NT	Gezelius	Förklaring
Joh	I begynnelsen * var ** Ordet ***, och Ordet var när Gud %, och Gud var Ordet %%. I	* d. ä. i tidens och alla skapade tings första begynneise, 1 Mos. 1: 1; Marc. 13: 19, och bewisas härigenom Christi ewiga gudom, i det Han då redan "war", k. 17: 5; Mich. 5: 2; Col. 1: 17, ty förut war intet utom det, som är ewigt, Ps. 90: 2; Es. 43: 13.
I	SFB	** så att Guds Son icke då först bief, ej heller sedan upphörde, utan redan då "war" i ett ewigt wäsende, se k. 8: 58, alltid är och alltid har sin ewiga fullkomliga tillvaro, 2 Mos. 3: 14; 5 Mos. 6: 4; Uppb. 1: 4.
I	I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud.	*** Christus bewisas här vara till sin gudom den andra personen i det ewiga wäsendet, emedan Han är Guds sjelfständiga Ord, 1 Joh. 1: 1; 5: 7, och kallas "Guds Ord", i anseende i) till sin ewiga födelse af Fadren, v. 14; Ps. 2: 7. Ord är själens och dess menings uttryck och beläste; så är, men på ett högre sätt, Guds Son, den ewiga, mycket sjelfständiga wisheten, Fadrens beläte, Ordspr. 8: 12, 22, 24; 30: 4; Ebr. 1: 3; 2) till skapelsen, v. 3, ty Gud Fader skapade allt genom Sonen, Eph. 3: 9; Ebr. 1: 2, när, i alltings "beggynneise", (såsom här menas i) "Gud sade", biefwo de alla skapade, 1 Mos. 1: 3-26; Ps. 33: 9; 148: 5; Rom. 4: 17; 2 Cor. 4: 6. Derföre tillskrifwes skapelsen "Ordet", Ps. 33: 6; Ebr. 1: 10; 3) till salighetens werk, v. 9, 12, 13, hwilket Gud icke allerast uti Christus och genom Honom här förordnat, k. 3: 16; 2 Cor. 1: 20; Eph. 1: 4, utan ock genom Honom "utsagt", v. 18; k. 3: 32, 34; Matth. 11: 27, jernwål i begynnelsen, 1 Mos. 3: 15, f. Dessa "tre" grunder finnas tillsammans, Col. 1: 15-18.
< >		% neml. hos Gud Fader, 1 Joh. 1: 2. Hsraf slutas i) att Guds Son är personen en annan än Fadren och den helige Ande, Ordspr. 8: 30; Matth. 16: 16, ty så säges en vara "när" den andre, dock äro de alla tre i samma gudomswäsende, v. 18; k. 10: 30; 1 Joh. 5: 7; 2) att Guds Son är af Fadren, k. 17: 8, ty Fadren säges icke wara hos Sonen, och dock äro bägge lika, k. 5: 23; 3) att Sonen är lika ewig som Fadren, Mich. 5: 2, ty Han war "när" Fadren före kreaturens beggynneise, v. 2, 3; k. 17: 5, men sedan bief Han derjette kött och uppenbarades ibland menniska, v. 14; 1 Tim. 3: 16.
		%% såsom oet säges, att Ordet war i begynnelsen, d. ä. ewigt hos Gud, d. ä. en person i gudomen, så säges ock efter gr. att "Ordet war Gud", d. ä. det är och blifwer Gud, k. 20: 28; App. 20: 28; Ebr. 1: 8, en sann Gud, 1 Joh. 5: 20, en stor Gud, Tit. 2: 13, högtlofwad i ewighet, Rom. 9: 5.

Evangelisera med Biblicum!

Du har kanske en familjemedlem, en granne eller en arbetskamrat, som skulle vara intresserad av fördjupning i den kristna tron. Vi vill ge dig ett tips: skaffa hem en uppsättning med småskrifter, så har du lämpliga gåvor till födelsedagar och jul! Just nu ger vi dig ett generöst erbjudande: *om du köper 10 ex av följande småskrifter, i valfri kombination, betalar du endast 200 kr!* Normalt skulle de kosta 40 kr/st. I erbjudandet ingår:

201 Guds folk Israel	211 Dopet enligt Bibeln och bekännelsen
202 Rättfärdiggörelsen	212 Världshistoriens första dagar
204 Profet och profetia enligt Bibeln	213 Att tro utan att se
205 Bibeln, dess ursprung och syfte	214 Den stora floden
206 Bibeln i Luthers teologi	215 Profetian genom årtusendena
207 De fem Moseböckerna	216 Israel som Guds tjänare
208 Prästämbetet och teologin	306 Skriften och saligheten
209 Den lutherska bekännelsen i Sverige	308 Den lutherska läran om utkorelsen
210 Israels frälsning	325 Martin Luthers befriande upptäckt (normalpris 30 kr)

Beställ från: forlag.biblicum.se eller per e-post: biblicum@biblicum.se. I webbutiken anger du kampanjkoden **10pack**. Glöm inte möjligheten att gåvoprenumerera på tidskriften!